

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Bygningmæssige forhold mv	5
2.1. Bygning og gangarealer	5
2.2. Cellerne	7
2.3. Øvrige rum mv.	9
2.3.1. Besøgsrum	9
2.3.2. Fritidsfaciliteter	9
2.3.3. Skolestue og bibliotek	11
2.3.4. Værksted	12
2.3.5. Toilet og bad	13
2.3.6. Køkken	15
2.3.7. Gårdtursarealer	15
2.3.8. Lægerum	17
2.3.9. Vaskefaciliteter	17
2.4.10. Personalerum mv.	18
3. Arbejde, fritid og undervisning	18
3.1. Arbejde	18
3.2. Fritid	21
3.3. Undervisning	22

4. Lægebetjening mv.....	24
5. Belæg mv.....	26
6. Andre forhold.....	27
6.1. Forplejning	27
6.2. Købmand	29
6.3. Fjernsyn	29
6.4. Køleskabe.....	31
6.5. Fællesskab.....	31
6.6. De indsatte kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler .	33
6.7. Talsmandsordning	36
6.8. Avishold	37
6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder.....	38
6.10. Euforiserende stoffer	38
6.11. Vold mv.....	39
6.12. El-artikler mv.....	39
6.13. Information af indsatte.....	41
7. Samtaler med indsatte	41
8. Rapportgennemgang.....	42
8.1. Lidt om sagerne.....	42
8.2. Retsgrundlag	42

8.2.1.	Forhørsclleanbringelse	43
8.2.2.	Sagsbehandlingstiden	47
8.2.3.	Sagsbehandlingsregler	49
8.2.4.	Partshøring mv.....	51
8.2.5.	Forhørsvidner.....	55
8.2.6.	Vejledning om rettigheder	56
8.2.7.	Notatpligt	59
8.2.7.1.	Protokollen	59
8.2.7.2.	Indholdet af notatet	64
8.2.7.3.	Begrundelse	72
8.2.8.	Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse.....	74
8.2.9.	Oplysning til den indsatte om politianmeldelse	77
8.2.10.	Konfiskation	78
8.2.11.	Kompetence	80
9.	Opfølgning	82
10.	Underretning	82

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 29. oktober 2001 inspektion af Arresthuset i Hillerød. Til stede under inspektionen var arrestinspektøren (Politimesteren i Hillerød), arrestforvareren, overvagtmasteren, to af fængselsfunktionærerne, herunder tillidsmanden, og efter frokost tillige læreren. Tillidsmanden og arrestforvareren udgør arresthusets samarbejdsudvalg.

I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8.

Ombudsmanden har en gang tidligere – i 1976 – foretaget inspektion af Arresthuset i Hillerød. Rapport om denne inspektion er optaget i Folketingets Ombudsmands beretning for 1976, s. 472-77 og er fulgt op i beretningerne for 1977, s. 89-90, og 1978, s. 45. Foranlediget af en konkret sag besøgte ombudsmanden på ny arresthuset i 1979 og 1980. Der foreligger alene interne notater om disse besøg.

Inspektionen den 29. oktober 2001 omfattede samtaler med arresthusets ledelse og medarbejderrepræsentanter, jf. ovenfor, og en rundgang i arresthuset. Der var ingen talsmand eller repræsentanter for de indsatte og heller ingen enkeltindsatte der forud for inspektionen havde bedt om eller under inspektionen bad om en samtale med mig, men efter den afsluttende samtale havde jeg en samtale med en indsat der var blevet opfordret af personalet til at tale med mig. I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et referat af samtalerne med ledelsen og de ansattes repræsentanter og
- et notat om iagttagelser under rundgangen i arresthuset (de fysiske rammer mv.).

Med brev af 9. november 2001 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren, idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Jeg modtog herefter et brev af 29. november 2001 fra arresthuset med bemærkninger til et enkelt forhold og et (fremsendelses)brev af 4. december 2001 fra politimesteren med yderligere bemærkninger til to andre forhold. Arresthusets og politimesterens bemærkninger er indarbejdet i rapporten.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Hillerød, Politimesteren i Hillerød og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold som beskrevet i rapporten. Arresthuset og politimesteren har i breve af 27. maj og 6. juni 2002 fremsat enkelte bemærkninger der er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra direktoratet.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er beliggende i centrum af Hillerød og er opført i 1888. Det er bygget sammen med domhuset og politigården og består af to etager, eksklusiv loftsetagen som ikke blev besigtiget. I 1997 gennemførte arresthuset en større ombygning hvor en tidligere detentionscelle blev ombygget og

indrettet til almindelig celle, og hvor arresthusets tremandscelle blev ombygget til en dobbeltcelle og et ekstra baderum. Senere har arresthuset overdækket den ene af de dengang tre gårde og ombygget den til dels et stort kondirum, dels et fælleslokale (kaffestue) til de indsatte på værkstedet og endelig et lille lokale (depot) til brug for arbejdsdriften. Der er ingen aktuelle planer om ombygning mv.

Arresthuset har plads til i alt 20 indsatte fordelt på 16 enkeltceller og to dobbeltceller der er ligeligt fordelt på begge etager. Der er toilet og bad til de indsatte på begge etager.

I stueetagen findes desuden besøgsrum, værksted, kondirum, køkken, bibliotek (på cellegangen), vaskefaciliteter til brug for de indsatte og personalefaciliteter. På 1. sal findes desuden skolelokale og lægeværelse.

Cellegangene er pænt brede. I starten af gangen i stueetagen er der en trappe til 1. sal. Den var tidligere i den anden ende af gangen. Der er højtsiddende vinduer med tremmer for. Vinduerne kan åbnes så der kan komme frisk luft ind. På gangen i stueetagen er opstillet reoler der indeholder arresthusets bibliotek. Der er endvidere brandskabe og radiatorer på gangen. Op ad væggen stod et sammenklappet bordtennisbord. Den ene af væggene i såvel stueetagen som på 1. sal er malet i en orange-/laksefarvet nuance. Der er linoleum på gulvet. Der er et enkelt billede på væggen i stueetagen (over reolerne der udgør arresthusets bibliotek) og en opslagstavle, og på 1. sal er der plakater med motiver fra de lukkede fængsler. Gangene fremtræder pæne.

Lige til venstre for indgangen til cellegangen i stueetagen (før trappen) er der udgang til de to gårde og indgang til kondirummet. Ved siden af kondirummet (efter trappen) er der indgang til arbejdslokalet. Lige til højre for indgangen til cellegangen er der et toilet- og baderum til brug for de isolerede. Det hørte tidligere til detentionscellen. I et forrum hertil er der opsat

vaskemaskine og tørretumbler til brug for de indsatte. For enden af gangen på begge etager findes en dobbeltcelle og et særskilt toilet. I stuetagen er der samme sted tillige et baderum, mens der på 1. sal er en dør til en lille gangbro der fører over til politistationen (kriminalpolitiet). Besøgslokale og køkken findes på samme gang som personalefaciliteterne i stuetagen og lægeværelse og undervisningslokale oven over disse på 1. sal.

Arealerne fremstod alt i alt rene og pæne og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

2.2. Cellerne

Enkeltcellerne er 8,14 m², den ombyggede detentionscelle dog lidt større, og dobbeltcellerne er 13,69 m². I alle cellerne er der højt til loftet.

Den ombyggede detentionscelle (celle 18), den ene af dobbeltcellerne (celle 10) og cellerne 8 og 15 blev besigtiget. Væggene i cellerne er gule ca. 2/3 op, mens resten af væggen er hvid. Også loftet er hvidt. Det er hvælvet, bortset fra i celle 18. Loftet i denne celle adskiller sig også i øvrigt fra loftene i de øvrige celler og er ikke særligt pænt. Der er brandmeldere i loftet. Gulvet er belagt med linoleum. Af fast inventar er der en håndvask med varmt og koldt vand hvorover der er et fastmonteret spejl og en lampe. Møblementet, som for størstepartens vedkommende er af nyere dato, består af en briks, en eller flere stole, et bord, et skab, et sengebord og ophængte aflange skabe med en hylde under. I celle 18 var der tillige en lille hylde ved vasken. Skabet i denne celle er forholdsvis nyt, men der er skrevet en del på det, så det fremtrådte ikke særlig pænt. Der er desuden en opslags-tavle. Der er et højsiddende vindue som i celle 18 er placeret i hjørnet. Det kan åbnes i begge sider (men ikke i midten), og bag de to vinduesåbninger er der fintmaskede gitre. Der er tillige tremmer og skråtsiddende lameller uden for vinduerne hvorved lysindfaldet er formindsket. Der er ingen steder gardiner for vinduerne, men i celle 15 er der en gardinstang. Arresthuset

oplyste ved min bemærkning herom under den afsluttende samtale at gardiner var syet og blot manglede at blive hængt op. Der har ikke tidligere været gardiner. Arrestforvareren har ønsket gardiner opsat fordi mange indsatte ellers sætter tæpper eller håndklæder for vinduerne hvilket ikke ser så pænt ud.

Foruden lampen over vasken består belysningen af en lampe i loftet og en arkitektlampe.

I modsætning til mange andre arresthuse er der her mere end én stikkontakt i cellerne.

På hver celle er der en køletaske, en elkedel og en radio med cd-afspiller som arresthuset stiller til rådighed for de indsatte. Flere indsatte anvendte mælke- eller sodavandskasser med et viskestykke over som ekstra bord.

Vedligeholdelsesstandarder i de celler som jeg så, er god, og cellerne fremstod alle rene og pæne. Celle 18 – den ombyggede detentionscelle der er lidt større end de øvrige celler – er flot. Jeg har således ingen bemærkninger til de besøgtede cellers vedligeholdelses- og rengøringsmæssige stand.

Bortset fra at skabet i celle 18 ikke var særligt pænt, giver inventaret i de besøgtede celler, der som nævnt hovedsagligt (herunder også skabet i celle 18) var af nyere dato, mig heller ikke anledning til bemærkninger.

Jeg har noteret mig oplysningen under den afsluttende samtale om at gardiner var syet og blot manglede at blive hængt op, hvilket jeg går ud fra nu er sket.

Da flere indsatte som nævnt anvendte mælke- eller sodavandskasser som ekstra bord, anmoder jeg arresthuset om at oplyse hvorvidt det vil være muligt at udstyre cellerne med et ekstra lille bord som standardudstyr – eller i hvert fald tilbyde et sådant bord til de indsatte som måtte ønske det.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

I stueetagen på personalegangen er der et besøgslokale der ligesom cellerne har gule vægge og gråt linoleum. I dette rum er der gardiner for vinduet. På væggen er der billeder. Af møblement er der en boks med et ryglæn der er fastmonteret på væggen, to lænestole, en spisebordsstol, et sofabord og et aflåst skab, alt sammen kriminalforsorgens standardudstyr og alt sammen nyt (fra medio 2001). Der er tillige en papirkurv i lokalet. Lokalet er i pæn vedligeholdelsesstand og møblet ret nyt og pænt. Det blev oplyst at der er kondomer og lagner i skabet, men at det i øvrigt også kan fås ved henvendelse til personalet. Også dette lokale er lyst og venligt.

I tilslutning til besøgslokalet er der et toilet med håndvask med varmt og koldt vand som de indsatte og deres besøgende kan benytte i forbindelse med besøget. Også her er væggene gule. På vasken lå et stykke håndsæbe, og der var et almindeligt håndklæde. Toilettet var pænt og rent.

Besøgsfaciliteterne er pæne og giver mig ikke anledning til bemærkninger. Om anvendelse af håndsæbe og almindelige håndklæder henviser jeg til pkt. 2.3.5.

2.3.2. Fritidsfaciliteter

Der er etableret et nyt kondirum i en del af det tidligere gårdtursareal. Det har hvide vægge og loft og gråt linoleumsgulv. Der er et vindue i loftet med tremmer for som ikke (længere) kan åbnes, men der er (nu) udsugningskanaler. Belysningen består af lamper med lysstofrør i loftet. Der er en radiator i rummet. På væggen er der et spejl og en opslagstavle. Motionsredskaberne udgøres af en multimaskine, en stepmaskine, en kondicykel, en ribbe og enkelte håndvægte. Der er ingen vejledning i brugen af multimaskinen.

Arrestforvareren oplyste at der fulgte en vejledning med maskinen da den blev købt, men han var ikke klar over om den stadig eksisterer. Der er dog personale der kan instruere i brugen af maskinen. Arrestforvareren oplyste i øvrigt at rummet bliver brugt flittigt, og at indsatte med rygproblemer kan få lov til at benytte det i videre omfang. Det er tillige tilladt de indsatte der arbejder i værkstedet, at benytte rummet inden arbejdstidens start. Kondirummet er stort, lyst og meget flot.

Jeg har ingen bemærkninger til kondirummet der som nævnt er meget flot.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ved flere lejligheder i forbindelse med direktoratets inspektioner henstillet til kriminalforsorgens institutioner at skriftlige vejledninger i brugen af kondiretskaber gøres direkte tilgængelige i kondirum. I forbindelse med direktoratets inspektion af Arresthuset i Slagelse den 10. december 1998 anføres således bl.a. følgende herom i rapport af juni 1999 om inspektionen, s. 14:

”...

Der udleveres instruktionsmateriale til de indsatte, der bruger [kondi]lokalet. Rejseinspektionen bemærkede, at instruktionsmaterialet bør opsættes på en planche i kondirummet.

...”

Under den afsluttende samtale henledte jeg arresthusets opmærksomhed på at der (også efter min opfattelse) bør være en skriftlig instruktion i brugen af multimaskinen i kondirummet. Såfremt en sådan vejledning ikke som følge heraf allerede er opsat i kondirummet, men arresthuset fortsat er i besiddelse af vejledningen til multimaskinen eller kan skaffe den, henstiller jeg til arresthuset nu at opsætte vejledningen. Jeg bemærker i den forbindelse at der efter min opfattelse bør være en skriftlig vejledning i kondirummet uanset at der er personale

der kan instruere i brugen af maskinen. Jeg beder arresthuset om at underrette mig når/hvis vejledningen er sat op.

2.3.3. Skolestue og bibliotek

På første sal er der en skolestue ca. på størrelse med en celle. Lokalet benyttes også indimellem som ekstra besøgsværelse. Væggene i dette rum er gule ligesom i arresthusets celler, og der er pænt gråt linoleum på gulvet. Midt på gulvet står et bord med sort bordplade og stole omkring. I rummet er der i øvrigt et skab og en pc. På væggen er der en tavle og billeder. Der er også her gardiner for vinduet som kan åbnes, men tillige aflåses. Uden for vinduet er der tremmer. Fra vinduet er der udsigt over torvet. Rummet er meget lyst og venligt.

Jeg har ingen bemærkninger til dette lokale der som nævnt er meget lyst og venligt.

Bibliotek findes, som nævnt under pkt. 2.1., på gangen i stueetagen og består af en række lave reoler med bøger, tidsskrifter og tegneserier. Der er også placeret enkelte spil i denne reol. Der lå tillige forskellige vejledninger om hiv/aids mv. Der er ikke noget bogkatalog, men de indsatte kan fremsætte specielle ønsker over for bibliotekaren når denne kommer, hvilket sker en gang om måneden, eller over for arresthusets personale hvorefter arresthuset ringer til biblioteket og rekvirerer den pågældende bog.

Jeg har ingen bemærkninger til selve biblioteket, men jeg henstiller til arresthuset at indhente et bogkatalog. Jeg bemærker herved at romankataloger er udmærkede som inspirationskilde især for personer som ikke har den store læserfaring. Jeg er dog opmærksom på at romankataloger – ligesom andre kataloger og opslagsværker – hurtigt bliver forældede og derfor må fornys i takt med at der kommer nye udgaver.

Hvad bøger på fremmedsprog angår, henviser jeg til pkt. 6.8. nedenfor.

Direktoratet for Kriminalforsorgen foretog den 18. februar 1998 en intern inspektion af Arresthuset i Hillerød. Det fremgår af direktoratets rapport af juli 1998 vedrørende denne inspektion at den dagældende husorden indeholdt oplysning om udlånstider. Den nye husorden (der er af 4. oktober 2001) indeholder ikke oplysning herom.

Jeg går ud fra at det skyldes at biblioteket er flyttet fra skolestuen til gangen, og at det herefter er til fri afbenyttelse således at indsatte har mulighed for at hente en bog eller et tidsskrift når det passer dem i løbet af dagen og aftenen.

2.3.4. Værksted

Der er et værksted som er etableret i 1994 i eksisterende lagerlokaler efter at disse er sikret. Det er et aflangt rum med et skråt loft. I loftet er der ovenlysvinduer og lysstofrør. Der er arbejdsborde og reoler hvor der stod en del kasser. På værkstedet pakkes (fyr-fads)lys og rawlplugs (tidligere blev der (tillige) lavet elarbejde for LK-Nes). Det blev oplyst at der kan være fem indsatte beskæftiget i værkstedet. For enden af rummet er der et lille kontor til værk-mesteren og bag dette et lille depot (etableret i en del af den gård der blev overdækket). Der vil i dette rum kunne arbejde yderligere to indsatte, men da der ikke er mulighed for konstant opsyn med de indsatte i dette rum, er det dog ikke alle indsatte der vil kunne få tilladelse til at arbejde der. Rummet bruges derfor kun sjældent som arbejdsplads. Udenfor er der et ekstra lager i et træskur.

I tilslutning til værkstedet og med direkte adgang herfra er der et rum til brug for de indsatte når de holder pauser. Det er etableret i

en del af den gård som blev overdækket. Der er et loftvindue og billeder på væggene som de indsatte selv har lavet i 1996 som led i kulturbyprojektet. De indsatte må ryge i dette rum, og der er derfor etableret udsugningsanlæg. Det er ikke tilladt de indsatte at ryge på værkstedet. Foruden et bord og stole er der et skab, men ikke egentlige køkkenfaciliteter. Rummet er hyggeligt.

Værkstedslokalerne giver mig ikke anledning til bemærkninger. Om beskæftigelsen af de indsatte i værkstedet henviser jeg til pkt. 3.1.

2.3.5. Toilet og bad

I stueetagen er der et særskilt toilet og et særskilt baderum for enden af gangen ved dobbeltcellen samt et kombineret toilet- og baderum i starten af gangen til brug for de isolerede. På 1. sal er der ligeledes et toilet for enden af gangen, men baderummet er her placeret i den anden ende. På toiletterne er almindelig håndsæbe og stoffåndklæder, dog var der ikke noget håndklæde på toilettet til de isolerede. Rummene er pæne. Baderummet i stueetagen som er indrettet i forbindelse med ombygningen af tremandscellen, blev ikke besigtiget idet det blev benyttet under rundgangen. Baderummet på 1. sal var pænt. Det blev oplyst at de indsatte kan bade efter behov. (Ifølge arresthusets husorden mellem kl. 8.00 og 16.00).

Toilet og baderum giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Der var ikke renevæske, hverken på toilet eller baderum. Arrestforvareren oplyste at arresthuset har haft renevæske på badeværelset, men at det ikke bliver brugt efter formålet. Rensevæske kan fås ved henvendelse til personalet. Arresthuset havde de små por-

tionsflasker som er indhentet fra Arresthuset i Rønne, på lager, og arrestforvareren fremviste senere en æske med sådanne flasker. Under den afsluttende samtale oplyste arrestforvareren at han ville sørge for at de blev anbragt på badeværelset.

Det er beklageligt at der ikke var renevæske på toilet eller baderum på tidspunktet for inspektionen. Idet jeg går ud fra at renevæske blev sat op umiddelbart efter inspektionen, og at arresthuset løbende tjekker at det forefindes på badeværelset, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Dog bemærker jeg for en ordens skyld at jeg går ud fra at der samtidig i tilknytning til renevæsken er opsat en vejledning i brugen heraf. Jeg henviser i den forbindelse til Direktoratet for Kriminalforsorgens brev af 3. oktober 2000 til kriminalforsorgens anstalter og arrestinspektørerne hvorefter såvel renevæske som vejledning i brugen heraf skal være frit tilgængelig for de indsatte. Det fremgår i øvrigt af direktoratets rapport af juli 1998 om direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Hillerød at arresthuset er opmærksom på pligten til opsætning af vejledning idet arresthuset i anledning af direktoratets konstatering af at den manglede, oplyste at den ville blive sat op (rapporten, s. 11).

Jeg bemærkede som nævnt at der var almindelig håndsæbe og almindelige stofhåndklæder på toiletterne. Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg tidligere i forbindelse med inspektion har anbefalet arresthuse – af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde – at fjerne håndklæderne og erstatte disse med papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Jeg har i den forbindelse bemærket at jeg er opmærksom på at nogle af de indsatte foretrækker håndklæder, men at jeg af nævnte grunde mener at arresthuset må henvise disse indsatte til at (medbringe og) anvende deres eget håndklæde.

Jeg anbefaler på denne baggrund også Arresthuset i Hillerød at erstatte håndsæben og håndklæderne med henholdsvis flydende håndsæbe og papirhåndklæder eller andet. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad min anbefaling giver anledning til.

2.3.6. Køkken

Der er et køkken til opbevaring og opvarmning mv. af maden fra Statsfængslet i Jyderup, men de indsatte har ingen køkkenfaciliteter til deres rådighed. Ved særlige lejligheder har de indsatte mulighed for at benytte køkkenet sammen med personalet.

2.3.7. Gårdtursarealer

Der er to gårde på hver ca. 50 m². Adgang til gårdene sker fra cellegangen i stueetagen. I døren ud til gårdene er der et lille vindue. I den venstre gård står den ene væg skråt således at gården indsnævres i den modsatte ende. Den anden gård har form som en trekant og bliver bredere i den modsatte ende. For enden af gårdene er der en overdækning så det er muligt at stå i læ for regn, i gården til højre dog kun i hjørnerne. Gårdene er overdækket af bredmasket trådnet. Væggene er murstensvægge der er malet hvide, men de skaller flere steder og trænger til at blive malet på ny. Det blev oplyst at væggene skulle have været malet i løbet af sommeren, men hver gang det har skullet gøres, har vejret ikke været til det. Gårdenes ”gulv” er af beton, og særligt gulvet i gården til venstre trænger til en højtryksrensning. Der er ingen udsmykning på væggene og intet møblement i gårdene. Det blev oplyst at der tidligere har været borde og bænke, men at de er ødelagt og i øvrigt havde været benyttet i forbindelse med en undvigelse. Arresthuset ønsker ikke at opsætte blomsterkummer fordi jorden kan benyttes til at skjule narko mv. i. Arrestinspektøren nævnte i den forbindelse at spørgsmålet om blomsterkummer havde været rejst ved inspektionen af arresthuset i 1976 hvor den daværende ombudsmand accepterede at arresthuset med samme begrundelse ikke ønskede at opsætte blomsterkummer. I gården til højre lå der i hjørnet en skumbold (i en lille bunke blade hvor der tillige lå to tomme plastikso-davandsflasker).

Det blev oplyst at arresthuset normalt kun bruger den ene gård (den til højre). Der må maksimalt være 10 indsatte sammen på gårdtur. Hvis der er flere end ti der ønsker gårdtur, benyttes begge gårde.

Gårdene gjorde et trist indtryk. Det gælder især murene, men også gulvene.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om murene i gårdene nu er blevet malet.

Gulvene på gårdtursarealet, særligt i gården til venstre, kunne som nævnt ligeledes trænge til en opfriskning. Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer for istandsættelse af gulvene.

Også det forhold at der hverken er møblement eller udsmykning, får gårdene til at fremtræde triste.

Af direktoratets rapport af juli 1998 fremgår det (s. 9) at direktoratet ville foranledige kontakt til et par kunstnere med henblik på udsmykning af gårdene. Det fremgår tillige af rapporten (s. 12 og 14) at arresthuset overvejede at inddrage de indsatte i renovering (maling og udsmykning) af cellegårdene. Dette projekt skulle efter planen finde sted i 1998.

Jeg beder direktoratet om at oplyse hvad der videre skete vedrørende spørgsmålet om kontakt til kunstnere, og jeg anmoder arresthuset om at oplyse om resultatet af arresthusets overvejelser om at inddrage de indsatte i renovering af cellegårdene.

Jeg anmoder endvidere arresthuset om at overveje på ny at møblere gårdene, og jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

2.3.8. Lægerum

På 1. sal er der et lægeværelse med bl.a. briks, skrivebord, håndvask og aflåste skabe til opbevaring af medicin og journaler. Væggene i dette lokale er hvide. Lokalet er lyst og var rent. Det blev oplyst at personalet i lægens fravær har adgang til journalerne i skabet efter samtykke fra de indsatte. Jeg henviser til pkt. 4.

2.3.9. Vaskefaciliteter

I et forrum til de isoleredes toilet og baderum er der opstillet en vaskemaskine og tørretumbler til brug for vask af de indsattes private tøj. De indsatte må dog ikke selv betjene vaskemaskinerne – det må kun gangmanden som således vasker for alle de indsatte. De indsatte får udleveret vaskenet så der kan vaskes for flere end en indsat ad gangen uden at der sker sammenblanding. De indsatte får stillet såvel maskiner som vaskepulver gratis til rådighed.

Jeg har ingen bemærkninger til vaskefaciliteterne.

Jeg har noteret mig at arresthuset stiller vaskepulver gratis til rådighed. Arresthuset følger således allerede kravet i Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 8. november 2001 til arrestinspektørerne og arresthusene hvori direktoratet har meddelt at der fremover ikke må kræves betaling for brug af arresthusenes vaskemaskiner. Direktoratet har henvist til at de indsatte skal stilles økonomisk ens hvad enten de benytter arresthusets vaskemaskine eller sender deres tøj til vask på kriminalforsorgens centralvaskerier.

(Regler om vask af indsattes private tøj findes i øvrigt nu i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 26. marts 2002 om udlevering af beklædning m.v. til indsatte samt vask og reparation af indsattes private tøj).

2.4.10. Personalerum mv.

Vagtstue og kontorer mv. er beliggende i stueetagen, mens de øvrige personalefaciliteter er beliggende på loftet. Sidstnævnte lokaliteter blev ikke besigtiget. I vagtstuen er opsat monitorer der viser i alt seks forskellige billeder. Der er tillige bevægelsesfølere med tilkoblet alarm nogle steder. Arresthuset har ansøgt Direktoratet for Kriminalforsorgen om forbedring af anlægget.

Jeg anmoder om underretning om resultatet af denne ansøgning.

Som jeg tilkendegav under den afsluttende samtale, er Arresthuset i Hillerød et tiltalende og forholdsvis rummeligt arresthus med pænt store celler, brede gange og flere øvrige rum, som alle var pæne og velholdte, herunder et flot kondirum og et pænt og nydeligt lægeværelse som ikke bruges til andre formål. De fysiske rammer i arresthuset giver mig således ikke anledning til bemærkninger ud over bemærkningerne om gårdene, jf. pkt. 2.3.7.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset oplyste at alle indsatte ved indsættelsen tilbydes arbejde. Der er fortrinsvis tale om celloarbejde, dog kan der arbejde op til fem personer i værkstedet. Når der er plads til en ny på værkstedet, er de indsatte der er i værkstedet i forvejen, med til at bestemme hvem det skal være. Herudover er der en gangmand.

Jeg forstår det oplyste om at alle indsatte tilbydes arbejde sådan at arresthuset – modsat mange andre arresthuse – (normalt) ikke har problemer med at skaffe arbejde til de indsatte.

De indsattes arbejdstid er mellem kl. 8.00 og 15.30. Arbejdet består i pakning af rawlplugs og lys. Arresthuset har netop mistet el-arbejde for fabrikken LK-Nes. Dette arbejde udføres nu som beskæftigelsesarbejde i kommunalt regi. Arresthuset betjenes af regionsværkmesteren i Slagelse, men hidtil har arresthuset ikke haft behov for et egentligt samarbejde med ham. Arresthuset har et godt samarbejde med værkmesteren i Arresthuset i Helsingør som har formidlet arbejde (også) til Arresthuset i Hillerød. Den 15. november 2001 skulle der være møde med regionsværkmesteren.

Jeg anmoder arresthuset om at orientere om udfaldet af dette møde med regionsværkmesteren, herunder hvorvidt der nu er flere arbejdstilbud til de indsatte end pakning af (fyrfads)lys og samling af rawlplugs.

Jeg henleder endvidere arresthusets opmærksomhed på at arbejdstiden i husordenen er angivet til mellem kl. 8.00 og 15.00. Jeg går ud fra at husordenen vil blive rettet. Jeg henviser i den forbindelse også til direktoratets rapport s. 7.

Der arbejdes på akkord, og de indsatte kan sagtens tjene mere end timelønnen. Timelønnen ligger for tiden mellem 7,02 kr. og 11,36 kr. (alt efter de indsattes personlige tillæg). Nogle indsatte tjener mellem 500 og 600 kr. om ugen. De indsatte er imidlertid ikke særligt interesserede i at arbejde idet mange af dem får penge udefra. Når det kun er få der ønsker at arbejde, er det svært at overholde kontrakter og dermed skaffe arbejde til de indsatte.

Under besigtigelsen af værkstedet oplyste værkmesteren at der i praksis normalt kun arbejder tre-fire indsatte i værkstedet, selv om lokalet sådan set er stort nok til at der kan arbejde yderligere to indsatte på værkstedet. Som nævnt under pkt. 2.3.4. blev det oplyst at lokalet er beregnet til fem indsatte, og at der eventuelt vil kunne arbejde yderligere to indsatte i baglokalet. I arresthusets svar i en spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden har

iværksat vedrørende forholdene i alle arresthusene, har arresthuset oplyst at værkstedet kan beskæftige fire indsatte. I Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport fra juli 1998 er det ligeledes angivet at der er plads til fire indsatte i værkstedet.

Den indsatte som jeg talte med efter den afsluttende samtale, udtrykte utilfredshed med at der kun kan arbejde få indsatte i værkstedet. Han mente at der godt kunne være flere end de tre-fire indsatte som nu arbejder på værkstedet. Det var endvidere hans opfattelse at værkmeesteren udvalgte de indsatte som han helst ville have til at arbejde på værkstedet. Han nævnte i øvrigt at det ikke var tilladt de indsatte at samle rawlplugs på værkstedet.

Da værkstedet har en rimelig størrelse, og da værkmeesteren selv under rundgangen nævnte at der derfor nok godt kan være yderligere to indsatte beskæftiget der, beder jeg arresthuset om at oplyse hvorfor der normalt arbejder færre indsatte i værkstedet end der er plads til. Jeg anmoder endvidere arresthuset om at oplyse hvorvidt arresthuset fremover vil være indstillet på at beskæftige flere indsatte i værkstedet.

Jeg beder tillige arresthuset om en udtalelse vedrørende de to andre forhold som den indsatte anførte (om udvælgelsen af de indsatte der får tilbudt arbejde på værkstedet, og spørgsmålet om muligheden for at samle rawlplugs i værkstedet).

Arresthuset oplyste at de indsatte ikke må arbejde sammen på cellerne. De er låst inde i arbejdstiden. Arresthusets tilbageholdenhed med fællesskab i arbejdstiden (og fritiden) skal også ses i sammenhæng med en episode den 4. august 2001 hvor tre indsatte forsøgte at tage personalet som gidsler. Et af de to involverede personalemedlemmer blev skubbet ind på en celle og frataget sine nøgler og blev herefter låst inde. Begge personalemedlemmer var på tidspunktet for inspektionen (fortsat) sygemeldte.

Politimesteren har i sit brev af 4. december 2001 supplerende oplyst at tilbageholdenheden med hensyn til fællesskab også skal ses på baggrund af at der i de seneste år har været yderligere fem tilfælde af lignende art.

Om fællesskab i arbejdstiden (og fritiden) henviser jeg til pkt. 6.5.

3.2. Fritid

I fritiden må de indsatte have fællesskab to og to på cellerne. Efter episoden den 4. august 2001 foregår det nu for låst dør. (Ved den senere rundgang bemærkede jeg et opslag af 8. august 2001 på cellegangen om ændring af fællesskab således at det fra dette tidspunkt kun måtte foregå på cellerne og højst to sammen). De indsatte kan ikke have fællesskab på tværs af etagerne, men der kan dog i konkrete tilfælde dispenseres herfra, f.eks. for kvindelige indsatte.

Derudover er der mulighed for bordtennis på gangen (to sammen). Arresthuset har endvidere inden for de senere år fået etableret et kondirum hvor der må være to indsatte sammen ad gangen. Alle der ønsker det, kan komme til at benytte kondirummet i fritiden.

Gårdtur foregår om eftermiddagen mellem kl. 15.00 og 16.00, for isolerede dog om formiddagen. Der er mulighed for at spille bold i gården.

Arresthuset har forskellige brætspil og kortspil som de indsatte kan låne. De må også gerne have egne PlayStations på cellerne, både PlayStation 1 og 2. (Arresthuset er bekendt med at Arresthuset i Frederikssund låner PlayStation ud til de indsatte, og at andre arresthuse har forbudt de indsatte at medtage PlayStations af sikkerhedsmæssige grunde). Arresthuset mener ikke at de sikkerhedsmæssige risici gør et egentligt forbud nødvendigt. Hvis arresthuset er i tvivl om hvorvidt f.eks. en PlayStation indeholder ulovlige stoffer, tilkaldes der narkohund og foretages eventuelt visitation.

For så vidt angår cd'erne kan arresthuset ikke vide hvad de indeholder, så de indsatte kan i princippet indsmugle informationer, men de indsatte kan ikke bringe cd'er ud. Arrestforvareren efterlyste faste regler vedrørende de indsattes adgang til at medbringe PlayStations. (I den nugældende vejledning til genstandsbekendtgørelsen er det overladt til de enkelte institutioner at fastsætte regler om udlevering af bl.a. tv-spil, jf. pkt. 8).

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af andre arresthuse har erfaret at praksis med hensyn til udlevering af PlayStations er forskellig i arresthusene. I forbindelse med min inspektion af arresthuset i Nykøbing Mors anmodede jeg derfor direktoratet om en udtalelse vedrørende dette forhold. Direktoratet indhentede i den anledning oplysning fra de enkelte arresthuse om deres praksis. Direktoratet meddelte mig herefter bl.a. at der bør følges en ensartet praksis i arresthusene med hensyn til udlevering af egne PlayStations. Direktoratet vil derfor i forbindelse med udmøntningen af en indstilling fra en projektgruppe som direktoratet i sin tid har nedsat, overveje hvilken praksis arresthusene fremover skal følge på dette punkt og underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Jeg tog det oplyste til efterretning, og noterede mig at direktoratet vil underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning.

Der vil således som efterlyst af arresthuset blive fastlagt en ensartet praksis for arresthusene for så vidt angår udlevering af PlayStations til de indsatte.

3.3. Undervisning

Undervisningen varetages af en lærer som også betjener arresthusene i Køge og Roskilde. Arresthuset har et egentligt undervisningslokale. Der undervises primært i dansk og matematik. De udmeldte undervisningstimer dækker nogenlunde behovet. Der undervises to gange om ugen, og de ind-

satte får opgaver for fra gang til gang. Der undervises i hold, de isolerede dog enkeltvis eller i små hold.

Lærerens arbejde tager udgangspunkt i AUF-mødet tirsdag og torsdag. Arresthuset prioriterer eventuelle unge indsatte, isolerede og de indsatte der har de dårligste skolekundskaber (som ofte er på 5.-6. klasses niveau). Mange indsatte kan f.eks. ikke dividere.

Ca. halvdelen af de udenlandske indsatte ønsker ikke at modtage tilbudet om undervisning.

Læreren oplyste tillige at arresthuset abonnerer på edb-programmet Data-duel som er et erhvervsvejledningsprogram der erstatter "Hvad kan jeg blive". Læreren demonstrerede hvordan programmet virker. De indsatte kan bruge programmet til at søge oplysninger om uddannelser. Programmet har endvidere et udbygget søgesystem. Ved hjælp heraf kan de indsatte udskrive lister over uddannelser eller beskæftigelsesmuligheder som passer til den enkeltes forudsætninger og interesser.

I husordenen orienteres de indsatte om at læreren kommer hver tirsdag og torsdag om formiddagen, og at henvendelser om undervisning skal ske via anmodningsseddel.

Jeg forstår oplysningen om at arresthuset prioriterer de indsatte der har de dårligste skolekundskaber (5.-6. klasses niveau) sådan at undervisningen først og fremmest består af specialundervisning, jf. også direktoratets rapport fra juli 1998 hvor det er anført at der er tale om specialundervisning i dansk og regning.

I direktoratets rapport fra juli 1998 er det tillige anført at der undertiden er elever der modtager undervisning på højere niveau eller er selvstuderende.

Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig som angivet, dvs. at indsatte kan undervises på højere niveau eller være selvstuderende.

I direktoratets rapport er det tillige anført at der kun rejses få uddannelses-sager.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det fortsat forholder sig sådan.

4. Lægebetjening mv.

Det er en lokalt praktiserende læge der betjener arresthuset. Der er normalt ikke problemer, men lægen har dog ofte travlt. Han har også en del sociale opgaver. Lægen holder konsultation i et lokale som kun bruges til dette formål. Lægen kommer i arresthuset hver mandag. De indsatte der ønsker at konsultere lægen, afleverer en anmodningsseddel til personalet herom.

Nedtrapning af stofmisbrugere sker normalt med metadon, men fenemal mv. anvendes også. Planer fra misbrugscentret videreføres i arresthuset. På tidspunktet for inspektionen havde arresthuset to indsatte i vedligeholdelse med metadon, og arresthuset skønnede at der på tidspunktet for inspektionen var 8-10 der røg hash.

I Arresthuset i Hillerøds besvarelse i spørgeskemaet vedrørende spørgsmål om lægebetjening mv. er det anført at arrestforvareren sammen med lægen følger forbruget af medicin, og at apoteket en gang om ugen kontrollerer medicinbeholdningen og fjerner eventuel restmedicin. Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig sådan.

Lægejournaler og medicin opbevares i et aflåst skab i lægeværelset, men personalet kan med samtykke fra de indsatte få adgang til deres journaler, jf. pkt. 2.3.8. (Af direktoratet rapport af juli 1998 om direktoratets interne inspektion fremgår det (s. 10) at direktoratet udleverede forslag til samtykkeerklæringer til arresthuset.)

Jeg kan oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler i et uaflåst arkivskab som alle ansatte har adgang til. Direktoratet for Kriminalforsorgen anførte i den anledning følgende:

”...

Arresthuset har oplyst, at de indsattes lægejournaler efter aftale med arresthuslægen opbevares på det aflåste lægeværelse i et arkivskab, hvortil personalet har adgang. Formålet hermed er at gøre det muligt for personalet at hente en journal frem, såfremt der måtte blive behov for det blandt andet i forbindelse med et vagtlægebesøg.

Sundhedsstyrelsen har i vejledning [skal være cirkulære; min bemærkning] nr. 235 af 19. december 1996 om lægers pligt til at føre ordnede optegnelser med tilhørende vejledning fastsat, at lægejournaler skal opbevares forsvarligt, og det skal sikres, at uvedkommende ikke har adgang til optegnelserne. Cirkulæret med den tilhørende vejledning retter sig til landets læger. Lægen er ansvarlig for, at journalerne opbevares i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens retningslinier.

Lægen kan, jf. § 6, stk. 1, i lov om læger, benytte medhjælp. Lægen er ansvarlig for udvælgelsen, instruktion og tilsyn mv. samt for de handlinger, han bemyndiger medhjælpen til at foretage, forudsat at medhjælpen holder sig inden for bemyndigelsen.

I institutioner, hvor der hverken er læge eller sygeplejerske daglig, er det nødvendigt for lægen at have mulighed for at benytte medhjælp. På grund af personalets skiftende vagter vil alle medlemmer af det uniformerede korps kunne komme i en situation, hvor der er behov for at skaffe hjælp til en syg indsat. Derfor er det nødvendigt, at det vagthavende personale i konkrete situationer efter nærmere generel aftale med lægen har mulighed for at hente journalerne frem.

Direktoratet har i anledning af sagen kontaktet arrestforvareren, som har oplyst, at arkivskabet fremtidig holdes aflåst. Nøglen opbevares således, at den alene er tilgængelig for det personale, der fungerer som lægens medhjælp.

Direktoratet har samtidig anmodet arrestforvareren om at foranledige, at den aftale, der foreligger mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen, nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

Direktoratet har herefter ikke yderligere bemærkninger til spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler.

...”

Idet jeg går ud fra at nøglen til skabet med lægejournaler i Arresthuset i Hillerød opbevares således at den alene er tilgængelig for det personale der fungerer som lægens medhjælp, og at arrestforvareren vil foranledige at der udfærdiges en skriftlig aftale mellem arresthuslægen og arresthuset hvori arresthuslægen angiver retningslinjer for journaladgangen, foretager jeg mig ikke noget med hensyn til spørgsmålet om opbevaringen af lægejournalerne og personalets adgang hertil i Arresthuset i Hillerød.

5. Belægning mv.

Af en belægsoversigt som jeg modtog forud for inspektionen, fremgår det at der den 11. oktober 2001 var 14 varetægtsindsatte og syv afsonere, heriblandt tre kvinder. Der var således overbelæg denne dag.

Arresthuset har jævnligt kvindelige indsatte. På tidspunktet for inspektionen var der fortsat tre kvindelige indsatte. De kan sagtens være i fred for de mandlige indsatte. Arresthuset tager også om nødvendigt individuelle hensyn.

Arresthuset har derimod sjældent indsatte under 18 år. Politiet er gode til at finde surrogatplads til dem så hurtigt at de ikke når at blive indsat i arresthuset. Når arresthuset har en ung indsat, kan det være svært at finde en indsat som er egnet til fællesskab med den unge, men arresthuset forsøger altid at finde en så den unge ikke skal være helt isoleret.

Arresthuset har stofmisbrugere blandt de indsatte, og det præger til tider hverdagen i arresthuset.

Der er i arresthuset et hierarki som uden for arresthuset, dvs. at arresthuset huser både stærke og svage indsatte. Det sker at der er nogle der forsøger at dominere andre indsatte. Indsatte som er dømt eller sigtet for seksuelle overgreb mod børn, beder ofte om at blive enrumsanbragt idet de chikaneres af de øvrige indsatte. De indsatte læser om sagen i avisen og lægger selv to og to sammen. Selv om de indsatte som er dømt eller sigtet for seksuelle overgreb

mod børn, holder sig inde på deres celler, bliver de chikaneret af andre indsatte der f.eks. putter noget i låsen eller slukker lyset til deres celler idet det også er muligt at slukke lyset til cellerne på en kontakt på cellegangen.

Det oplyste om belæg mv. giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset får den daglige kost fra køkkenet i Statsfængslet i Jyderup. Arresthuset oplyste at der kun er få klager over maden. De indsatte bliver spurgt om de ønsker den varme mad således at arresthuset kan nøjes med at opvarme det antal portioner som skal bruges. Tidligere smed arresthuset ofte meget mad ud, særligt fiskeretterne. En gang imellem spises der rester. Tidligere modtog arresthuset mad fra Statsfængslet i Horserød. Kvaliteten af maden herfra var betydelig højere.

Den indsatte som jeg talte med efter den afsluttende samtale med ledelsen, klagede over kosten og sagde at han talte på flere indsattes vegne. Modsat det af arresthuset oplyste tilkendegav han at alle retter hver dag varmes op, og at der som følge heraf hver dag smides meget mad ud.

Jeg orienterede den indsatte om den generelle sag som jeg på daværende tidspunkt fortsat havde under behandling vedrørende bl.a. spørgsmålet om arresthusmadens kvalitet, og at jeg derfor ikke ville foretage mig noget vedrørende dette forhold i anledning af min inspektion af Arresthuset i Hillerød.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med den generelle sag anmodede direktoratet om at underrette mig om resultatet af de overvejelser som direktoratet gjorde sig, idet jeg var bekendt med at direktoratet havde taget spørgsmålet op til generel overvejelse.

Direktoratet oplyste herefter i brev af 12. november 2001 bl.a. om udfaldet af et møde den 1. november 2001 med produktionskøkkenerne. Det fremgår heraf bl.a. at der er sket nogle forbedringer af dybfrostforplejningen, og at der løbende arbejdes med udvikling af retter, samt at direktoratet har kontaktet en ekstern konsulent fra Slagteriskolen i Roskilde der vil gå ind i det fortsatte udviklingsarbejde. Afslutningsvis anførte direktoratet følgende:

”...

Direktoratet finder, at arbejdet med udviklingen af kosten til indsatte i arresthusene nu er bragt i fokus i en grad, at der er synlige resultater i form af forbedringer. Hverken direktoratet eller produktionskøkkenerne modtager klager i nævneværdigt omfang. Hvornår overvejelserne er afsluttet kan ikke oplyses på nuværende tidspunkt. Det er direktoratets opfattelse, at udviklingen på området skal følges løbende med henblik på at sikre den rette kvalitet i produkterne.

...”

Jeg meddelte herefter i brev af 29. november 2001 at jeg havde noteret mig det oplyste, herunder at der løbende arbejdes med udvikling af retter, og at direktoratet løbende vil følge udviklingen. Jeg bad fortsat direktoratet om at underrette mig om resultatet af de overvejelser som direktoratet foretager i sagen, men meddelte samtidig at jeg på det foreliggende grundlag ikke foretog mig mere vedrørende spørgsmålet om forplejningen til de indsatte i arresthusene. Jeg tilkendegav tillige at jeg dog fortsat i forbindelse med mine fremtidige inspektioner vil være opmærksom på dette forhold.

Direktoratet har efterfølgende i brev af 8. marts 2002 orienteret mig om et møde den 1. februar 2002 med produktionskøkkenerne om det igangværen-

de udviklingsarbejde. Det fremgår heraf bl.a. at der fortsat sker forbedringer af dybfrostforplejningen, og at det løbende udviklingsarbejde bl.a. omfatter optimering af tilberedningsprocesser, udvikling af saucer mv.

Jeg foretager mig ikke noget vedrørende de forskellige udsagn om det antal portioner der opvarmes hver dag. Jeg går ud fra at det forholder sig som arresthuset har angivet.

Det blev videre oplyst at indsatte kan få leveret mad udefra fra et bestemt pizzeria to gange om ugen, men de får også nogle gange lov til det i videre omfang. Hvis de indsatte ønsker det og kan blive enige om det, kan der skiftes til et andet pizzeria.

6.2. Købmand

Købmandsordningen er fortsat som beskrevet i svaret i spørgeskemaet som ombudsmandsembedet i sin tid udsendte. Arresthuset havde ikke noget at tilføje hertil.

Af svaret heri (og af arresthusets husorden) fremgår det at der kommer en købmand i arresthuset to gange om ugen. Der handles på bestillingssedler som afleveres til købmanden i forvejen, dvs. at når købmanden er i arresthuset kan der afleveres bestillingssedler til ham til levering næste gang han kommer.

6.3. Fjernsyn

Arresthuset har parabol. Det er dyrt, og arresthuset opkræver derfor ud over afgift for leje af selve tv-apparatet tillige en kanalafgift på 5 kr. om ugen. Isolerede betaler dog ikke for leje af tv. De indsatte må ikke have fjernbetjening.

Som jeg tilkendegav under inspektionen, indebærer opkrævningen af kanalafgiften i tilslutning til tv-afgiften at arresthuset reelt opkræver mere end det maksimumsbeløb som direktoratet har fastsat for leje af tv (5 kr. om dagen). Arrestinspektøren nævnte hertil at denne afgift uden videre ville kunne afskaffes. Arrestforvareren henviste til at arresthuset af eget budget betaler et stort beløb ud over licensen for at de indsatte kan se flere programmer over satellit-tv, og bemærkede i tilslutning hertil at de indsatte godt må lære at ting koster.

Inden jeg tager endeligt stilling til opkrævningen af kanalafgiften, beder jeg direktoratet om en udtalelse herom.

Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset var ved at indhente tilbud på tilslutning til hybridnet, også for at få flere udenlandske kanaler. De indsatte vil så kunne komme til at se omkring 32 kanaler. Arrestforvareren forventede at afgiften ved tilslutning til hybridnet ville udgøre ca. 7.500 kr. om året inklusiv moms for den fulde pakke som TDC Kabel TV tilbyder.

Arrestforvareren har efterfølgende i brevet af 29. november 2001 oplyst at TDC Kabel TV den 12. november 2001 har fremsendt tilbud på levering af en fuld programpakke med serviceaftale der omfatter 19 tilslutninger, til en pris af i alt 34.895,40 kr. om året inklusiv moms. I brevet har arrestforvareren herefter anført at det naturligvis er en væsentlig højere afgift end først anslået, men at det er arresthusets håb at direktoratet vil øge arresthusets bevilling så arresthuset har mulighed for at blive tilsluttet hybridnettet, blandt andet af hensyn til de mange indsatte med anden etnisk oprindelse.

I brevet af 6. juni 2002 har politimesteren oplyst at arresthuset har søgt direktoratet om en ekstra bevilling med henblik på indgåelse af en aftale om tilslutning til hybridnettet.

Jeg anmoder om underretning om resultatet af denne ansøgning.

Det er ikke tilladt de indsatte at have egen radio og/eller cd-afspiller på cellen. Arresthuset har udstyret alle celler med en radio med cd-afspiller.

6.4. Køleskabe

Der er ikke noget fælles køleskab som de indsatte kan benytte, men de får udleveret kølebokse. Hvis de indsatte ønsker det, kan de opbevare kølevarer i det ene af køleskabene i arresthusets køkken.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvor meget plads de indsatte råder over i dette køleskab, og om de indsatte er orienteret om muligheden for at benytte det.

6.5. Fællesskab

Af arresthusets husorden fremgår det at der på hverdage er fællesskab mellem kl. 18.30 og 21.00 og i weekender og på helligdage mellem kl. 15.00 og 21.00. Det fremgår endvidere at fællesskab afvikles som cellefællesskab mellem to indsatte, jf. i øvrigt pkt. 3.2. Herudover er der mulighed for at bruge bordtennisbordet som bestyres af personalet, og kondirummet hvor der må være to indsatte ad gangen. Der er også fællesskab under gårdtur hvor der kan være op til 10 indsatte sammen ad gangen.

Tidligere var dørene til cellerne åbne i fællesskabstiden, men efter nogle episoder, senest en episode den 4. august 2001, foregår fællesskab nu for låst dør. Under rundgangen bemærkede jeg, som nævnt under pkt. 3.2., et

opslag af 8. august 2001 på cellegangen om denne ændring af afviklingen af fællesskabet. De indsatte kan ikke have fællesskab på tværs af etagerne.

Til orientering for Arresthuset i Hillerød kan jeg oplyse at spørgsmålet om fællesskab i arresthusene indgår i den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelsessag. Der har den 7. august 2001 været afholdt møde med organisationerne om en indstilling fra direktoratets arbejdsgruppe om fælles retningslinjer for fællesskab i arresthusene. Den 14. august 2001 oplyste direktoratet at direktoratet havde til hensigt at orientere om de endelige regler om fællesskab i arresthusene på arrestforvarermødet i oktober 2001. I brev af 20. november 2001 har direktoratet oplyst at arbejdsgruppens forslag til retningslinjer er i færd med at blive tilpasset og indarbejdet i bekendtgørelsen om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner – sammen med indarbejdelse af ændringer på andre punkter i bekendtgørelsen. Direktoratet har tillige oplyst at direktoratet på arrestforvarermødet i oktober 2001 orienterede om det endelige udkast til reglerne for fællesskab i arresthusene, og at der i den forbindelse opstod spørgsmål om formuleringen af bestemmelserne om personalets tilsyn med indsatte i fællesskab. Direktoratet tilkendegav samtidig at direktoratet forventede at der blev udsendt en ny bekendtgørelse om indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner inden for kort tid. Jeg har i brev af 22. november 2001 bedt direktoratet om at orientere mig når den nye bekendtgørelse om fællesskab udsendes. Direktoratet har senest den 10. juni 2002 oplyst at udkast til ny bekendtgørelse er udfærdiget og lagt til direktionen med henblik på forelæggelse for ministeren.

6.6. De indsattes kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler

Besøg kan ifølge husordenen finde sted en gang om ugen alle ugens dage mellem kl. 9.00 og 11.00 eller kl. 13.00 og 16.00. Udgangspunktet er at de indsatte (som også anført i husordenen) kan få en times besøg om ugen, men arresthuset er fleksibel i administrationen af besøgsordningen, og dispenserer fra de gældende regler hvis der er behov for det. Skolestuen kan også benyttes til afvikling af besøg hvis der er behov for det. Der er nu også mulighed for besøg søndag eftermiddag. Arresthuset bliver formentlig snart koblet på kriminalregistret så besøgsanmodninger kan behandles hurtigere (fra dag til dag).

Jeg forstår det anførte om fleksibilitet sådan at de indsatte både har mulighed for et ekstra besøg hvis besøgslokalet er ledigt, og at besøgene kan have en længere varighed hvis besøgslokalet ikke er optaget når besøget er slut. Jeg går tillige ud fra at besøgende der kommer langvejs fra, vil kunne få tilladelse til besøg af længere varighed end en time.

Ved direktoratets inspektion bemærkede direktoratet at der ifølge arresthusets (dagældende) husorden kun var mulighed for besøg i dagtimerne og lørdag/søndag. Direktoratet spurgte arresthuset hvordan arresthuset forholdt sig til udearbejdende ægtefæller eller lignende. Direktoratet henviste i den forbindelse til arresthusets udmøntning af principprogrammet om de indsattes bevaring af kontakten til familien. Arresthuset svarede at aftenbesøg kan administreres og havde fundet sted hvis en pårørende havde anmodet om det. Derudover henvises de besøgende til at komme på besøg i weekenden. Arresthuset nævnte endvidere at der var mulighed for udvidet besøgstid i konkrete tilfælde.

Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig sådan at besøg vil kunne finde sted på andre tidspunkter end angivet i husordenen hvis den besøgende, f.eks. på grund af arbejde, ikke har

mulighed for at komme inden for de angivne tidspunkter. Jeg har i øvrigt noteret mig at der er mulighed for besøg også i weekender.

Det oplyste om besøg giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

Blandt det materiale som jeg modtog fra arresthuset forud for inspektionen, er en blanket til brug for de besøgendes ansøgning om tilladelse til besøg. På bagsiden af blanketten er det anført at arresthusets afslag på tilladelse til besøg kan ”påklages” til arrestinspektøren, hvis afgørelse kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Arrestinspektøren er arresthusets (øverste) leder, og det er Direktoratet for Kriminalforsorgen – og ikke de enkelte arrestinspektører – der er klageinstans vedrørende arresthusenes afgørelser (og sagsbehandling). Hvis arrestinspektøren tager stilling til indsigelser på baggrund af en henvendelse fra den der har modtaget afslag på besøg (eller fra en indsat), er der ikke tale om klagesagsbehandling, men om remonstration. En myndighed kan ikke uden hjemmel pålægge en part at remonstrere en afgørelse før den påklages til klagemyndigheden, men parten kan opfordres til at sende klagen gennem den myndighed der har truffet afgørelse i sagen.

Den klagevejledning som er angivet i besøgsblanketten, er således ikke fuldt ud i overensstemmelse med (princippet i) forvaltningslovens § 25 hvorefter en skriftlig afgørelse der kan påklages til en ”anden” forvaltningsmyndighed, skal indeholde oplysning om klageadgangen til denne myndighed.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at revidere besøgsblanketten på dette punkt, og jeg beder om underretning når det er sket ved fremsendelse af den reviderede blanket.

Om telefonering oplyste arresthuset at arresthuset har en telefon på gangen hvortil der kan stilles om fra kontoret. Bortset fra de isolerede, kan de indsatte benytte denne telefon til opkald til familie mv. (Dette gælder især for indsatte med små børn). Når de indsatte benytter telefonen, skal der være et personalemedlem til stede i vagtstuen. Derfor er det nødvendigt at begrænse de indsattes adgang til at telefonere. Afsonere og varetægtsarrestanter (ikke-isolerede) har lige adgang til at telefonere, men varetægtsarrestanter med besøgs- og brevkontrol har dog kun adgang til overvågede samtaler. De nye regler for afsonere har ikke medført ændringer i administrationen af adgangen til at telefonere.

I husordenen er det om telefonering alene anført at der er mulighed for at ringe til den i sagen tilknyttede advokat.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring og altså også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbekendtgørelsen).

Jeg har noteret mig at afsonere i overensstemmelse med de nye regler har mulighed for at telefonere. Jeg har endvidere noteret mig at varetægtsindsatte der ikke er undergivet brev- og besøgskontrol, har samme mulighed for at telefonere.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der (nu) er fastsat lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, jf. bemyndigelsen hertil i telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2. I bekræftende fald beder jeg om at modtage et eksemplar af disse regler.

Da det der er angivet i husordenen om telefonering ikke svarer til de gældende regler og praksis i arresthuset, henstiller jeg til arresthuset at give en mere præcis beskrivelse af mu-

lighederne for telefonering – også selv om der skulle være fastsat nærmere regler herom. Jeg beder om underretning når denne præcisering er sket.

6.7. Talsmandsordning

Arresthuset oplyste at der på tidspunktet for inspektionen ikke var nogen talsmand i arresthuset. Arresthuset havde en talsmand som blev flyttet ca. fire uger før inspektionen, og de indsatte har ikke siden ønsket at vælge en ny talsmand. De kan til enhver tid vælge en ny, og arresthuset opfordrer også de indsatte til det.

Det blev nævnt at en talsmandsordning ikke altid er en fordel for svage indsatte idet der kan være forhold som de ikke tør tale om med andre indsatte, men godt med ledelsen.

Også på dette område er der med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen, og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af tals-

mændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5) og om talsmændenes drøftelser skal foregå med institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6). Direktoratet forudsatte i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 hvormed bekendtgørelsen blev fremsendt til kriminalforsorgens institutioner, at disse regler blev fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden, jf. sidste sætning i cirkulæreskrivelsen.

Arresthuset har i sin husorden oplyst om talsmandsordningen. Det er anført at der er en talsmand, at der eventuelt afholdes valg den første tirsdag i hvert kvartal, at valget foregår hemmeligt og skriftligt, og at der kvartalsvis eller efter behov afholdes drøftelser med talsmanden.

Det fremgår endvidere af pkt. A 4 i et udkast om tillæg til en meddelelse om den daglige sagsfordeling mellem arrestinspektøren og arrestforvareren som jeg modtog forud for inspektionen, at der på daværende tidspunkt endnu ikke var udfærdiget regler efter § 8 i denne bekendtgørelse. Under inspektionen blev det oplyst at tillægget fortsat alene forelå i udkast.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om der nu er fastsat regler for valg af talsmand, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 1, herunder vedrørende kontrol med valget af talsmand, jf. § 8, stk. 1, nr. 4) in fine, og om hvem drøftelserne skal finde sted med, jf. § 8, stk. 1, nr. 6.

6.8. Avishold

Arresthuset holder ikke nogen daglig avis, men de indsatte kan selv købe avis. Det er kun få der gør det, men de indkøbte aviser cirkulerer ofte blandt de indsatte. Arresthuset fik tidligere leveret den lokale ugeavis (Hillerødposten), men henter den nu selv i flere eksemplarer.

I en konkret sag har ombudsmanden modtaget kopi af et brev til en klager hvori direktoratet under henvisning til § 16, stk. 1, i den tidligere gældende bekendtgørelse om fuldbyrdelse af straf og til straffuldbyrdelseslovens § 58 har udtalt at de indsatte (afsonere) skal have stillet gratis avis til rådighed. En bestemmelse svarende til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 16, stk. 1, og straffuldbyrdelseslovens § 58 findes for varetægtsarrestanternes vedkommende i § 15, stk. 1, i bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel (nr. 491 af 12. september 1978 med senere ændringer). Jeg går derfor ud fra at der også er pligt til at stille gratis avis til rådighed for varetægtsarrestanter.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at stille gratis avis til rådighed – udover lokalavisen. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes arresthuset har forholdt sig eller vil forholde sig i forhold til den nævnte bestemmelse.

6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder

Dette samarbejde foregår primært via KiF-afdelingen. Derfra kommer to gange om ugen en socialrådgiver. Arresthuset betjenes af to socialrådgivere der deler de indsatte mellem sig efter deres fødselsdato. Alle nyindsatte får en indsættelsessamtale med en socialrådgiver.

6.10. Euforiserende stoffer

Som nævnt under pkt. 5 har arresthuset stofmisbrugere blandt de indsatte.

Der foretages visitation, og arresthuset har også jævnligt besøg af hashhund.

I perioder er der handel med stoffer indbyrdes mellem de indsatte og problemer med afhængighedsforhold mellem de indsatte. Det er nu længe siden sidst. Arresthuset opdager det ofte ved at indsatte ønsker at blive flyttet. De beder ikke om frivillig enrumsanbringelse.

Det er naturligvis ikke acceptabelt hvis indsatte bringes i afhængighedsforhold til andre indsatte eller i øvrigt udnyttes på baggrund af handel med euforiserende stoffer. Idet jeg går ud fra at ledelsen og det øvrige personale er særligt opmærksomme på problemet med indbyrdes afhængighed på grund af stoffer og i videst muligt omfang gennemfører foranstaltninger der sikrer at sådanne forhold undgås, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

6.11. Vold mv.

Der har været flere episoder med vold mod personalet, senest i forbindelse med en episode den 4. august 2001. Denne episode er omtalt nærmere ovenfor under pkt. 3.1., 3.2. og 6.5. Der er hermed tale om en ændring i forhold til situationen ved direktoratets inspektion hvor det blev oplyst at der på nær et enkelt tilfælde af vold mod personalet i 1997 ikke havde været sammenstød mellem personale og indsatte i flere år. (I spørgeskemaet er det dog oplyst at der inden for de sidste to år (forud for december 1997 hvor arresthusets svar er afgivet) havde været indgivet anmeldelse til politiet i to tilfælde af voldsepisoder over for de ansatte. Antallet af tilfælde er ikke oplyst, men det synes forudsætningsvis af svaret vedrørende anmeldelse at fremgå at der havde foreligget mere end to episoder).

6.12. El-artikler mv.

Ifølge husordenen kan der indleveres private effekter til de indsatte, dog ikke rockerrelaterede genstande og nydelsesmidler. Der er ikke i husordenen

oplyst om andre begrænsninger, herunder for så vidt angår elektriske apparater. I spørgeskemasagen har arresthuset oplyst at kaffemaskine og el-koger er tilladt.

I forbindelse med min inspektion af andre arresthuse har jeg erfaret at reglerne om i hvilket omfang de indsatte kan benytte egne elektriske apparater mv., er vidt forskellige.

Det fremgår nu af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstands-bekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsens § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende at apparatet mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer, og plomberes. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001 der er knyttet til genstands-bekendtgørelsen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

6.13. Information af indsatte

Jeg modtog forud for inspektionen en mappe med informationsmateriale der udleveres til de indsatte. Det drejer sig om husordenen, direktoratets vejledninger til henholdsvis anholdte og varetægtsarrestanter og til afsøgnere, såvel på dansk som på engelsk, og Sundhedsstyrelsens folder fra 1997 om hiv og aids.

Ved direktoratets inspektion beskæftigede direktoratet sig med den information der gives de indsatte, jf. rapportens pkt. 11 (s. 10-12). Det fremgår heraf bl.a. at den indsatte ved modtagelsen orienteres om den daglige gang i arresthuset mv. og i den forbindelse får udleveret husordenen der indeholder oplysninger om forskellige forhold. Ifølge rapporten fandtes den dagældende husorden også i en engelsk og russisk udgave og en fransk var under udarbejdelse.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om den nye husorden er oversat til engelsk og eventuelt til andre sprog.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde som nævnt under pkt. 1 samtale med en indsat, men først efter den afsluttende samtale. Den indsatte havde ikke bedt om en samtale, men blev opfordret til at tale med mig. Den indsatte har derfor ikke modtaget et særskilt brev vedrørende de to forhold som han kritiserede, men det han anførte, er nævnt under pkt. 2.3.4. og 6.1.

8. Rapportgennemgang

Ved starten af inspektionen anmodede jeg om udlån af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 1. juli 2001 (den dag straffuldbyrdelsesloven, lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv., trådte i kraft) til den 29. oktober 2001 vedrørende disciplinærsager.

Jeg modtog herefter én udskrift af forhørsprotokollen med tilhørende indberetning og to rapporter (forlæg), den ene med tilhørende indberetning, vedrørende afgørelser der er truffet uden afholdelse af forhør. Herudover modtog jeg syv rapporter om forskellige forhold, bl.a. fund af ulovlige effekter. Disse rapporter indgår ikke i min undersøgelse.

Da der kun er disse få rapporter, er det ikke muligt for mig at udlede om fejl ved behandlingen af sagerne er enkeltstående fejl eller mere generelle fejl. Jeg har derfor gennemgået sagerne som enkeltsager.

8.1. Lidt om sagerne

Forhørssagen og en af de to andre sager vedrører varetægtsarrestanter, den sidste en afsoner. De to sager vedrørende varetægtsarrestanter vedrører begge fund af hash (henholdsvis 1 og 17,5 gram). Sagen vedrørende afsoneren vedrører udgangsmisbrug. I denne sag fik den indsatte udgangskarantæne i 3 måneder. I sagen vedrørende fund af 17,5 gram hash blev sagen (og hashen) overgivet til politiet. I den sidste sag (forhørssagen) blev den indsatte på grund af manglende bevis ikke ikendt en disciplinærstraf, men hashen blev inddraget.

8.2. Retsgrundlag

Reglerne om anvendelse af disciplinærsager over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67 ff.). Efter lovens § 70, stk. 3 og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af

strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdelesloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Direktoratet har i forlængelse af disse regler udstedt en vejledning nr. 91 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen).

De gældende regler er i alt væsentligt en videreførsel af de regler der gjaldt før straffuldbyrdeleslovens ikrafttræden.

De regler der gælder for behandling af disciplinærsager, finder også anvendelse i tilfælde hvor der anvendes andre reaktioner end disciplinærstraf, jf. vejledningens pkt. 11, 3. afsnit. Den sag hvori der blev givet udgangskarantæne, indgår derfor også i gennemgangen nedenfor.

8.2.1. Forhørsceleanbringelse

Efter lovens § 71 kan en indsat anbringes i forhørscele hvis der er begrundet mistanke om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, og hvis forhørsceleanbringelse er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3, 5. afsnit, er det anført at det vil kunne være tilfældet hvis der er grund til at antage at sagens faktiske omstændigheder ikke

kan afklares hvis den indsatte har adgang til fællesskab, f.eks. fordi den indsatte vil kunne påvirke eventuelle vidner eller i øvrigt vanskeliggøre undersøgelsens gennemførelse.

Anbringelse i forhørscele må efter lovens § 71, stk. 2, ikke udstrækkes i længere tid end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare 5 dage. Den tid som en indsat har været anbragt i forhørscele, skal efter stk. 3. fradrages i udståelsen af strafcelle. Anbringelse i forhørscele sker efter samme regler som udståelse af strafcelle, jf. stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 2, stk. 5, skal der gøres notat om dato og klokkeslæt for ”anbringelsens” iværksættelse og ophør. Da denne bestemmelse findes i et afsnit der vedrører både anvendelse af forhørscele og udståelse af strafcelle, går jeg ud fra at bestemmelsen ikke kun omfatter anbringelse i strafcelle, men tillige anbringelse i forhørscele. Det følger i øvrigt af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, sidste pind (som er citeret nedenfor), at notatet om disciplinærsagen skal indeholde oplysning om varigheden af en eventuel forudgående forhørsceleanbringelse.

Efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, træffes afgørelse om anbringelse i forhørscele af institutionens leder, eller den der bemyndiges dertil. Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer en bestemmelse fra en efter stk. 1 kompetent person, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde. I sådanne tilfælde skal en efter stk. 1 kompetent person så hurtigt som muligt underrettes om det passerede, jf. § 3, stk. 2. Den indsatte skal endvidere så hurtigt som muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen i forhørscele og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 3, stk. 3.

Der var forhørscelleanbringelse i en af sagerne. Det drejer sig om sagen med fund af 17,5 gram hash (rapport af 2. august 2001). Som nævnt ovenfor blev den indsatte ikke ikendt nogen disciplinærstraf, men sagen blev overgivet til politiet.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvorvidt det på tidspunktet for forhørscelleanbringelsen blev lagt til grund at den indsatte ville få en disciplinærstraf i form af strafcelle, og i givet fald hvorfor det ikke skete. Såfremt sagen er behandlet i overensstemmelse med en fast praksis, beder jeg om oplysning herom.

Der er ikke oplysninger om at der er foretaget yderligere undersøgelser efter anbringelsen i forhørscelle.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvilke(n) undersøgelse(r) der nødvendiggjorde en forhørscelleanbringelse i sagen, jf. betingelsen herom i straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1.

I notatet om afgørelsen er det noteret at den indsatte var anbragt i forhørscelle fra den 1. august 2001 til den 2. august 2001 (hvor afgørelsen blev truffet). Klokkelæt er ikke angivet.

Jeg henviser til min forståelse af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 2, stk. 5, og går ud fra at arresthuset fremover tillige vil anføre klokkeslættene.

Det fremgår ikke i noget tilfælde hvem der har truffet afgørelserne om forhørscelleanbringelse. Såfremt afgørelse i medfør af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er truffet af en anden end den der er kompetent hertil, fremgår det heller ikke om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den kompetente person, jf. be-

stemmelsens 2. pkt. Det fremgår heller ikke om der er forholdt i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 3, stk. 3.

I direktoratets rapport fra juli 1998 gjorde direktoratet arresthuset opmærksom på bl.a. notatpligten i forbindelse med forhørscele-anbringelse.

Blandt det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, er en meddelelse af 13. december 1993 fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Hillerød om den daglige sagsfordeling mellem arrestinspektøren og arrestforvareren (i hovedtræk). Der er endvidere, som tidligere nævnt, et (ikke dateret) udkast til tillæg til denne meddelelse som er udarbejdet som følge af gennemførelsen af straffuldbyrddelsesloven. Ifølge meddelelsen fra 1993 skulle (klagesager der ikke kunne klares på stedet og) sager vedrørende disciplinære forhold mv. forelægges for arrestinspektøren, mens området i øvrigt som udgangspunkt skulle varetages af arrestforvareren. Ifølge udkastets pkt. A 10 skal afgørelser om anvendelse af disciplinærstraf og anbringelse i forhørscele, jf. straffuldbyrddelseslovens § 67, stk. 1, og disciplinærstrafbekendtgørelsens § 2, stk. 3, og § 3, stk. 1, træffes af arrestinspektøren efter forudgående indstilling fra arrestforvareren.

Selv om det foreliggende udkast måtte være udarbejdet forud for behandlingen af den konkrete sag, er der alene tale om et udkast. Jeg går derfor ud fra at det er kompetencereglerne i meddelelsen fra 1993 der gjaldt på tidspunktet for behandlingen af den konkrete sag.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvem der traf afgørelse om forhørsceleanbringelse i det konkrete tilfælde. Såfremt afgørelsen er truffet af en anden end den der var kompetent hertil, beder jeg endvidere arresthuset om at oplyse om, og i givet fald hvornår, der er sket under-

retning af den kompetente person. Jeg beder endvidere om en udtalelse om overholdelsen af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, i sagen. Hvis der foreligger notater vedrørende disse spørgsmål, beder jeg om kopi heraf.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om tillægget til meddelelsen om kompetencefordelingen nu er udsendt. I bekræftende fald beder jeg om en kopi heraf hvis det afviger fra det foreliggende udkast. Jeg henviser i øvrigt til pkt. 8.2.11.

8.2.2. Sagsbehandlingstiden

Disciplinærsager skal behandles hurtigst muligt, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 5.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster udtalte jeg at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen, efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg bad samtidig Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen der dengang fandtes i det dagældende disciplinærstrafcirkulæres § 7, stk. 2 (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af undvigelse eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet anførte i en udtalelse af 1. december 1999 følgende:

”...

Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

I opfølgingsrapport af 25. februar 2000 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster tog jeg direktoratets oplysninger til efterretning – med den bemærkning at min anmodning om en udtalelse om grænsen netop vedrørte den situation hvor der ikke er særlige omstændigheder til hinder for afholdelse af forhør (f.eks. fravær af personale/indsatte der skal afhøres).

Jeg har i efterfølgende rapporter supplerende bemærket om spørgsmålet at der ved vurderingen af spørgsmålet om tidsaspektet i behandlingen af sagen efter min opfattelse i øvrigt må lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørs-celle eller foreløbig enrum.

Disciplinærstrafvejledningen indeholder under pkt. 3 en vejledning om sagsbehandlingen der indholdsmæssigt svarer til det som direktoratet anførte i ovennævnte udtalelse.

For så vidt angår forhørs-celleanbringelse fremgår det, som anført under pkt. 8.2.1., nu af straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 2, at en sådan anbringelse højst må vare 5 dage.

I forhørssagen (forhør nr. 05.01 af 16. august 2001) blev forhør afholdt samme dag som der skete indberetning om fundet af hashen. I den anden sag om fund af hash blev der truffet afgørelse dagen efter indberetningen. I sagen vedrørende udgangsmisbrug blev der truffet afgørelse den 13. juli 2001. Den indsatte var udeblevet efter udgang og blev anholdt af politiet den 27. juni 2001. Afgørelsen blev således truffet 16 dage efter anholdelsen. Det fremgår ikke hvornår den indsatte returnerede til Arresthuset i Hillerød.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorfor der i sidstnævnte tilfælde gik 16 dage fra anholdelsen før der blev truffet afgørelse i sagen.

Tidsforløbet i de to øvrige sager giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.2.3. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,

- 1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
- 2) at den pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
 - 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
 - 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
 - 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
 - 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9
- Stk. 5.* Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. Strafffuldbyrdslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

Udover sager om advarsel og bødesager kan kun mindre sager om konfiskation og erstatning afgøres efter § 6 i bekendtgørelsen (og kun hvis den indsatte ikke ønsker at udtale sig i sagen). Til kategorien mindre sager hører sager om konfiskation af genstande eller penge hvis værdi ikke overstiger det almindelige vederlag der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 12.

Det er derfor beklageligt at sagen om udgangskarantæne er behandlet efter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 6.

Da sagen imidlertid er behandlet efter denne bestemmelse, indgår den i gennemgangen nedenfor sammen med den anden sag der er behandlet efter denne bestemmelse (hvor der heller ikke blev ikendt nogen disciplinærstraf, men til gengæld heller ikke nogen anden foranstaltning; der skete som nævnt overgivelse af sagen til politiet og inddragelse af den fundne hash der samtidig blev afleveret til politiet). Arresthuset traf således heller ikke afgørelse om konfiskation, jf. pkt. 8.2.10.

8.2.4. Partshøring mv.

I de to sager der er behandlet efter bekendtgørelsens § 6, er der anvendt en standardblanket (et forlæg) som – går jeg ud fra – er indlagt på edb. Øverst på denne blanket er anført ”Afgørelse” og henholdsvis varetægt og fængsel. Herefter er der rubrikker til afkrydsning mv. vedrørende først hvilken afgørelse der er truffet, og dernæst grundlaget for afgørelsen. Der kan for så vidt angår afgørelsen vælges mellem advarsel, bøde, erstatning og konfiskation, og for så vidt angår grundlaget mellem upassende sprogbrug, besiddelse af hash, hærværk på offentlig ejendom og andet (en rubrik til afkrydsning hvor der ikke er nogen fortrykt tekst ud for). Der er herefter en linje til underskrift fra funktionær, og efter dette rubrikker hvori den indsatte kan afkrydse om han/hun ønsker forhør eller erkender forseelsen og vedtager bøden. (I sagen om udgangskarantæne er det indføjjet at den indsatte vedtager ”afgørelsen”, jf. herom senere). Endelig er der nederst en linje til underskrift fra den indsatte. De indsatte har i begge tilfælde underskrevet forlæggene.

Den anvendte formulering ”Afgørelse” giver umiddelbart indtryk af at der ved forlægget allerede er truffet en afgørelse, og at der således ikke er tale om en underretning om hvilken afgørelse institutionen ”agter” at træffe. Dette er ikke i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om afgørelse reelt er truffet (træffes) inden meddelelse til den indsatte (ved forelæggelse af blanketten til afkrydsning).

Efter min opfattelse bør det udtrykkeligt anføres at der er tale om en afgørelse som institutionen ”agter” at træffe såfremt den indsatte erkender forseelsen og vedtager bøden (eller konfiskation eller erstatning). Jeg henstiller derfor til arresthuset at ændre blanketten så dette udtrykkeligt fremgår. Jeg beder om underretning når det er sket. Jeg bemærker i den forbindelse at det vil kunne være hensigtsmæssigt samtidig at gengive bestemmelsen i § 6, stk. 2, nr. 1 (og nr. 2, jf. nedenfor) på bødeforlægget, f.eks. nederst på siden.

Gennemførelse af en disciplinærsag uden den indsattes tilstedeværelse forudsætter at den indsatte ikke ønsker at udtale sig i sagen, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1., 2. pkt. Hvis indsatte ønsker at udtale sig, skal disciplinærsagen derfor gennemføres efter reglerne i bekendtgørelsens § 7. Den indsatte skal skriftligt underrettes om adgangen til at udtale sig, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov har jeg givet udtryk for den opfattelse at der bør gøres notat om hvorvidt den indsatte har ønsket at udtale sig, og om hvordan der i givet fald er forholdt.

I blanketten har den indsatte haft mulighed for ved afkrydsning at tilkendegive om han ønskede forhør i sagen eller ville erkende forseelsen og vedtage bøden uden forhør. Den indsatte har derved

haft mulighed for at vælge at komme med en udtalelse. Den indsatte er således indirekte – men ikke udtrykkeligt – ved denne formulering orienteret om at han/hun har adgang til at udtale sig, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2.

Da den indsatte efter denne bestemmelse udtrykkeligt skal gøres bekendt med at han/hun har adgang til at udtale sig i sagen, henstiller jeg til arresthuset at gengive (citere) bestemmelsen (sammen med § 6, stk. 2, nr., 1, jf. ovenfor).

I begge tilfælde har de indsatte afkrydset at de ikke ønskede forhør, og de har begge underskrevet blanketten. Der er således notat om at den indsatte ikke har ønsket at udtale sig.

Det er ikke i partshøringsbestemmelsen i bekendtgørelsens § 6 ligesom i § 7 angivet at den indsatte skal orienteres om hvad der er indberettet. Efter bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 1, skal det indberettede (blot) angives i det notat der skal udfærdiges, men det kan i princippet udfærdiges efter at den indsatte har haft adgang til at udtale sig.

Til orientering for Arresthuset i Hillerød kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Fængselsafdelingen i Amstrup udtalte at det imidlertid følger forudsætningsvis af bestemmelsen i nu bekendtgørelsens § 6 (dengang det dagældende disciplinærstrafcirculæres § 8) og direkte af forvaltningslovens § 19, at partshøring også i disse sager skal ske ved at den indsatte gøres bekendt med indberetningen således at den indsatte på dette grundlag kan tage stilling til om han/hun vil benytte sig af adgangen til at udtale sig i sagen.

Det faktiske grundlag for afgørelserne er angivet i begge sager, og de indsatte er således gjort bekendt med dette grundlag.

Jeg lægger herefter til grund at den indsatte er præsenteret for det faktiske grundlag og har haft adgang til at udtale sig, men det fremstår som nævnt som om denne "partshøring" er sket efter at afgørelsen reelt er truffet hvilket hverken er i overensstemmelse med partshøringspligten i bekendtgørelsens § 6 eller i forvaltningslovens § 19. Jeg er dog opmærksom på at den indsatte ved afkrydsning i rubrikken "Jeg ønsker forhør i sagen" kan få sagen behandlet efter bekendtgørelsens § 7 med adgang til partshøring under forhøret.

Det tilføjes at udlevering af et forlæg der gengiver det indberettede og indeholder de forhold som jeg har henstillet indføjet ovenfor, til den indsatte med henblik på dennes afkrydsning og underskrivelse af hvorvidt han/hun ønsker at udtale sig eller vedtager bøden (afgørelsen), er en fremgangsmåde der opfylder partshøringspligten i bekendtgørelsens § 6 og forvaltningslovens § 19.

Begge indsatte har som tidligere nævnt underskrevet forlæggene nederst på siden hvor deres navne er indført maskinelt ved siden af angivelsen "Indsattes underskrift".

I det ene tilfælde er der ud for en rubrik til afkrydsning som ikke har nogen fortrykt tekst, og som findes i den del af blanketten der vedrører grundlaget for afgørelsen, påført teksten: "Jeg erkender forseelsen og vedtager afgørelsen uden forhør". Lige nedenfor har overvagtimesteren underskrevet, mens den indsatte som nævnt har underskrevet længere nede på siden. For så vidt fremstår det som om overvagtimesteren erkender forseelsen og vedtager afgørelsen, hvad der naturligvis ikke er tale om.

Bortset fra at gøre opmærksom herpå og at bemærke at det efter min opfattelse er forkert at angive afgørelsen i et afsnit der er beregnet til angivelse af grundlaget for afgørelsen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

I begge tilfælde er der maskinelt afkrydset i rubrikken ud for angivelsen af at den indsatte erkender forseelsen og vedtager bøden, henholdsvis afgørelsen, uden forhør. Den indsatte ses således ikke selv at have udfyldt denne rubrik, men ved sin underskrift har han accepteret afkrydsningen.

I forhørssagen fremgår det af forhørsnotatet at den indsatte er forelagt fundet af 1 gram hash i sin celle, og at han var indstillet på at udtale sig. Han udtalte at han ikke kendte noget til hashen. (Den indsattes udtalelse er gengivet efter oplysning om hvem der som vidne overværede forhøret, og med indledningen ”Han udtaler ..”, og det fremstår derfor som om det er vidnet der udtaler sig, hvad der naturligvis ikke er tale om).

Der er således sket fornøden partshøring efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, og forvaltningslovens § 19.

Da det efter notatet i forhørsprotokollen om afgørelsen i sagen er anført at den indsatte er gjort bekendt med sin adgang til at klage til direktoratet over afgørelsen, lægger jeg endvidere til grund at afgørelsen i sagen blev truffet under den indsattes fysiske tilstedeværelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

8.2.5. Forhørsvidner

Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 3, og det skal af forhørs-

protokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, 6. afsnit.

Den der har indberettet det disciplinære forhold og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I forhørssagen, fremgår det af forhørsprotokollen at forhøret blev overværet af en fængselsfunktionær. Det var den samme funktionær som underskrev indberetningen i sagen. Der er ikke oplysninger om at det skyldes en af ovennævnte grunde. Jeg lægger derfor til grund at der ikke har været sådanne særlige grunde.

Det er beklageligt at arresthuset har anvendt indberetteren som vidne i sagen.

Det tilføjes at det efter min opfattelse bør noteres i forhørsprotokollen hvis anvendelse af indberetteren eller andre der har været involveret i forholdet som forhørsvidne, skyldes en af de i vejledningen anførte grunde.

8.2.6. Vejledning om rettigheder

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, skal den indsatte ved forhørets begyndelse orienteres om sine rettigheder i forbindelse med forhøret, herunder fem nærmere angivne rettigheder, jf. citatet af bestemmelsen under pkt. 8.2.3.

Bestemmelsen i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, om vejledning om rettigheder ved forhørets begyndelse er med enkelte

tilføjelser gengivet i disciplinærstrafvejledningens pkt. 4. I forlængelse heraf har direktoratet anført følgende:

”Det er ikke tilstrækkeligt, at det generelt anføres, at den indsatte er orienteret om sine rettigheder. Rettighederne skal nævnes særskilt, og det skal fremgå tydeligt, at den indsatte er vejledt om hver enkelt af dem, f.eks. ved afkrydsning i en fortrykt blanket.”

Det er i øvrigt under pkt. 9 i vejledningen anført at notatet i forhørsagen (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1) skal indeholde oplysning om hvad der er vejledt om.

I forhørsnotatet i forhørsagen er det umiddelbart efter notatet om at den indsatte er gjort bekendt med fundet af hashen, angivet at den indsatte ”vejledes om sine rettigheder, herunder retten til at lade sig bistå af andre, til aktindsigt, til at udtale sig, retten til ikke at godkende referat og til at få udleveret kopi heraf”.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 3, skal den indsatte ikke kun vejledes om retten til at udtale sig, men også om at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig.

Selv om det ikke fremgår, går jeg ud fra at den indsatte er vejledt om retten til ikke at udtale sig. Jeg går endvidere ud fra at arresthuset vil ændre teksten (som jeg går ud fra er en standardtekst der er indlagt på edb), så det fremover udtrykkeligt fremgår at der er vejledt herom.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 4, skal den indsatte vejledes om retten til ikke at godkende ”gengivelsen af sin forklaring”, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt.

Arresthuset har anvendt formuleringen at den indsatte er vejledt om retten til ikke at godkende ”referat”.

Selv om der ikke er tvivl om at der sigtes til – og dermed er vejledt om – gengivelsen af den indsattes forklaring, jf. også anvendelsen af ordet ”referat”, (og idet den indsatte i sagens natur ikke skal godkende alt det anførte i forhørsnotatet), vil det efter min opfattelse være rigtigst udtrykkeligt at anføre dette. Jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med ovennævnte præcisering samtidig vil overveje at præcisere (standard)teksten på dette punkt.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 5, skal den indsatte vejledes om sin ret til (jf. § 9) at få udleveret en kopi af selve forhørsnotatet.

Ved anvendelse af formuleringen ”heraf” der ligger i forlængelse af oplysning om vejledning om retten til ikke at godkende ”referat”, jf. citatet fra forhørsnotatet ovenfor, fremstår det som om den indsatte alene er vejledt om retten til at få udleveret en kopi af referatet af gengivelsen af sin forklaring. Som nævnt lige ovenfor lægger jeg til grund at ”referat” alene sigter til den indsattes forklaring og ikke hele forhørsnotatet.

Selv om der heller ikke her er tvivl om at der sigtes til (og således er vejledt om) retten til kopi af hele forhørsnotatet, bør det efter min opfattelse præciseres. Jeg går ud fra at det vil ske i forbindelse med ovennævnte præciseringer.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg er bekendt med at direktoratet ved flere af sine andre inspektioner har anbefalet arresthusene at udarbejde en skriftlig vejledning til udlevering til de indsatte ved forhørets begyndelse. Selv om der udleveres en sådan skriftlig vejledning hvori alle fem rettigheder er nævnt, skal den

indsatte ved forhørets begyndelse dog fortsat mundtligt vejledes om hver enkelt af de fem rettigheder.

8.2.7. Notatpligt

Der skal efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse. Bestemmelsen gælder både for de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7. Det samme gælder § 8, stk. 2 og 3, mens der i bestemmelserne i § 8, stk. 4 og 5, er særregler for henholdsvis de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7.

I forhørssagen (§ 7-sagen) er der udfærdiget et særskilt forhørsnotat.

I de to andre sager er der som nævnt anvendt forlæg i form af standardblanketter. Der er således også særskilte notater i disse tilfælde.

8.2.7.1. Protokollen

Efter § 8, stk. 1, skal notatet ske i en ”særlig protokol”.

Nærmere regler om denne protokol findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Ifølge overskriften til dette punkt angår det alene forhørsprotokollen, men da kravet i § 8, stk. 1, om en særlig protokol gælder for både sager der behandles efter § 6, og sager der behandles efter § 7, går jeg ud fra at reglerne heri også gælder for protokollen for de sager hvori der ikke afholdes forhør – bortset fra de forhold under dette punkt der alene er relevante for forhørssager. Jeg har i rapporten vedrørende min inspektion

af Arresthuset i Slagelse bedt direktoratet om at oplyse hvorvidt denne opfattelse er forkert, eller hvorfor punktet (kapitlet) bærer overskriften forhørsprotokollen.

Af vejledningens pkt. 10 fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre at det kan konstateres at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning udtalte direktoratet følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerering af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Såvel forhøret som de to andre sager er udfærdiget på særskilte sider og skrevet/udfyldt på maskine (computer). Jeg går ud fra at de efterfølgende er indsat i ringbind. Ingen af notaterne fylder mere end en side. Øverst på siden er der på såvel forhørssagen som de to andre sager skrevet "Nr.". De to sager der er behandlet uden afholdelse af forhør, har nr. 03.01 og 04.01, og i disse sager er der truffet afgørelser henholdsvis den 13. juli 2001 og den 2. august 2001. Forhørssagen har nr. 05.01, og forhør fandt sted den 16. august 2001. Alle disciplinærsager ses således at være indsat i samme mappe, uanset om der er tale om forhørssager eller andre sager. Jeg går endvidere ud fra at angivelsen "Nr." efterfulgt af 01 betyder at der er tale om disciplinærsag nr. henholdsvis 3, 4 og 5 i år 2001, og at 01 således ikke betyder side 1. Der anvendes i så fald en nummerering og ikke (tillige) en paginering. Da jeg kun har modtaget disse tre notater der alle kun fylder en side, er det ikke muligt for mig at se om arresthuset anvender en nummerering der opfylder kravene hertil, jf. det anførte i vejledningens pkt. 10.

På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at henlede Arresthuset i Hillerøds opmærksomhed på direktoratets tilkendegivelse i vejledningens pkt. 10 og til slut i ovennævnte citat vedrørende kravet om fortløbende paginering.

I forhørssagen er siden i protokollen ikke helt udfyldt, og der er ikke foretaget markering med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud. Notatet slutter med forhørslederens underskrift til venstre og til højre med en angivelse med dato af at udskriftens rigtighed bekræftes.

Kravet om en lodret streg gælder uanset om det ellers fremgår at forhøret er slut. Det er derfor beklageligt at der ikke er forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10 på dette punkt.

I de to andre sager er siderne helt udfyldt. De slutter med den indsattes underskrift.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen. Desuden skal der fremgå oplysninger om øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen.

I forhørsprotokoludskriften er datoen for indberetningen ikke angivet.

Det er beklageligt.

I den anden sag vedrørende fund af hash er det i forlægget anført at fundet skete den 1. august 2001 som er datoen for indberetningen. I det sidste tilfælde er det anført hvornår udgangsmisbruget fandt sted, og hvornår den indsatte blev anholdt af politiet. Jeg går ud fra at der ikke foreligger en egentlig indberetning, men at arresthuset fra politiet modtog underretning da politiet anholdt den indsatte, og at der er gjort notat herom i arresthuset.

Der er ikke angivet andre dokumenter, og jeg går derfor ud fra at der ikke har været fremlagt andre dokumenter til protokollen.

Det fremgår endvidere af vejledningens pkt. 10 og nu også direkte af disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, 6. pkt., at det i forhørssager skal fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Hvis den indsatte ikke kan eller vil godkende gengivelsen af sin forklaring og angiver en grund hertil, skal denne ifølge vejledningen også fremgå af protokollen.

Det er i forhørssagen umiddelbart efter gengivelsen af den indsattes forklaring anført at han godkendte sin forklaring.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har udarbejdet indberetningen, og i forhørssager hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I ingen af sagerne er det i notatet om disciplinærsagen angivet hvem der indberettede forholdet. Det fremgår alene af den vedlagte indberetning (som dog kun findes i to af de tre sager).

Jeg har tidligere i forbindelse med inspektion spurgt direktoratet om indberetningen kan betragtes som en del af forhørsnotatet såfremt det vedhæftes notatet. Direktoratet har svaret benægtende herpå. Det er endvidere i en huskeliste som Direktoratet for Kriminalforsorgen den 7. juli 2000 sendte til arresthusene (i to eksemplarer, henholdsvis med og uden bemærkninger, jf. i øvrigt pkt. 8.2.12.), udtrykkeligt anført at det skal fremgå af selve ”forhørsprotokollen” hvem der har udarbejdet indberetningen.

Det er beklageligt at arresthuset ikke har angivet titel og navn på indberetteren i selve notatet om disciplinærsagen i nogen af sagerne.

Navn og titel på vidnet er angivet i forhørssagen.

Forhørsnotatet er underskrevet af forhørslederen (overvagtmasteren). Det er endvidere maskinelt (ved anvendelse af tekstbehandling) angivet hvem der foretog forhøret.

Der er ikke ifølge vejledningen krav om at den der har truffet afgørelse i en sag der er behandlet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6, skal underskrive notatet i sagen herom. Forlæggene er imidlertid underskrevet af overvagtmasteren der har truffet afgørelserne.

Efter vejledningens pkt. 10 skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at vidnet underskriver protokollen.

En sådan godkendelse fremgår ikke af forhørsnotatet.

Det er beklageligt.

8.2.7.2. Indholdet af notatet

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notatet (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 8.2.3.) indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet (nr. 1), oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2), oplysning om afgørelsen (nr. 3), oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er

meddelt den indsatte (nr. 4), oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (nr. 5), og oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6). Bestemmelsen gælder både for § 6 og § 7 sagerne.

Af de sager der er behandlet uden afholdelse af forhør, foreligger der kun i det ene tilfælde en indberetning, men det faktiske grundlag er i begge sager angivet i notatet. Det indberettede er således anført (jf. nr. 1).

I sagen om udgangskarantæne er det angivet hvilken bestemmelse der blev anset for overtrådt. Der er henvist til ”udg. Bekendtgørelsens § 33, sidste led”. Jeg går ud fra at det sigter til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, sidste led (og ikke udgangsbekendtgørelsens § 33).

Fuldbyrdelsesbekendtgørelsen er ophævet ved ikrafttrædelsen den 1. juli 2001 af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 1, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 398 af 17. maj 2001 om ophævelse af forskellige bekendtgørelser og cirkulærer i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven.

Det er derfor beklageligt at der i sagen om udgangsmisbrug er henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen.

Da der flere steder som standardtekst i forlæggene er henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen, henstiller jeg til arresthuset at rette teksten således at der henvises til de nugældende regler. Jeg beder arresthuset om at underrette mig når teksten er rettet.

I sagen med hashfundet er der ikke oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2). I den fortrykte blanket er der mulighed for afkrydsning ud for besiddelse af hash, og til højre herfor er der (fortrykt) henvist til bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel, § 35, stk. 1, jf. § 18, stk. 2. Der er imidlertid ikke sket afkrydsning.

Jeg går ud fra at det skyldes en forglemmelse at der ikke er sket afkrydsning i dette felt, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Varetægtsbekendtgørelsen er ikke ophævet med gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, men som nævnt ovenfor i indledningen til afsnittet om rapportgennemgang, er reglerne i straffuldbyrdelsesloven om disciplinærstraf gjort anvendelige også på varetægtsarrestanter, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2. Fra 1. juli 2001 har straffuldbyrdelsesloven og de administrative regler i tilknytning hertil om behandlingen og afgørelsen af disciplinærsager derfor skullet anvendes også over for varetægtsarrestanter.

Det er derfor beklageligt at der er henvist til varetægtsbekendtgørelsen. Jeg henstiller til arresthuset også at ændre standardteksten i det paradigma der anvendes i sagerne vedrørende varetægtsarrestanter. Jeg beder om underretning når teksten er rettet.

Jeg bemærker at hjemlen for selve ikendelsen af disciplinærstraffen efter min opfattelse ikke bør angives i forbindelse med angivelse af de bestemmelser der anses for overtrådt.

Selv om der ikke længere ved angivelsen af de bestemmelser der anses for overtrådt, skal henvises til varetægtsbekendtgørelsens § 18, stk. 2, om overholdelse af ”straffelovgivningens regler” bemærker jeg endvidere at det ikke i sig selv er tilstrækkeligt at henviser til denne bestemmelse. Det må præciseres hvilken bestemmelse i straffelovgivningen der er tale om. Når der er tale om overtrædelse af loven om euforiserende stoffer, vil det imidlertid som angivet i disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, pind 4, (normalt) være tilstrækkeligt at henviser til loven om euforiserende stoffer – som det også er sket i den standardtekst der anvendes over for afsonere for så vidt angår den tilsvarende bestemmelse i den tidligere gældende fuldbyrdelsesbekendtgørelses § 19, stk. 2. Det vil således ikke være tilstrækkeligt nu at henviser til straf fuldbyrdelseslovens § 67, nr. 4, men der må tillige henvises til den bestemmelse i straffelovgivningen som anses for overtrådt i det konkrete tilfælde.

Der er i begge sager oplysning om afgørelsen (nr. 3). I sagen om hashfundet er det anført at der blev truffet afgørelse om at overgive sagen til kriminalpolitiet. Der er tillige sat kryds i rubrikken ud for den fortrykte tekst ”konfiskation”, og der er henvist til retsplejelovens § 825.

Retsplejelovens § 825 er ophævet – sammen med resten af kapitel 75 b i den dagældende retsplejelov. Bestemmelser om beslaglæggelse findes nu i retsplejelovens kapitel 74 (§§ 801ff) der blev indsat i loven i 1999.

Det er beklageligt at arresthuset har henvist til en bestemmelse der var ophævet på tidspunktet for den trufne afgørelse.

Arresthuset har ikke hjemmel til konfiskation over for varetægtsarrestanter, men for så vidt angår genstande der er omfattet af bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation, kan varetægtsarrestanten til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (kapitel 74).

Selv om det af henvisningen til retsplejelovens § 825 (og af formuleringen i forhørssagen hvor der tillige blev inddraget hash) fremgår at arresthuset er bekendt med at arresthuset ikke har hjemmel til konfiskation, men må anvende ovennævnte fremgangsmåde, er det efter min opfattelse forkert (ved afkrydsning) at angive at der er sket "Konfiskation".

Bortset fra inddragelse af hashen, er der som nævnt ikke truffet nogen afgørelse over for den indsatte.

Det er derfor efter min opfattelse misvisende at krydse af i rubrikken hvorefter den indsatte (erkender forseelsen og) vedtager "bøden" uden afholdelse af forhør. Såfremt der rettelig er tale om at den indsatte vedtager konfiskationen, bør det udtrykkeligt anføres (og i så fald har der ikke været behov for at anvende retsplejelovens regler om beslaglæggelse).

I sagen vedrørende udgangskarantæne er det anført at der er truffet afgørelse om udgangskarantæne i 3 måneder, jf. § 33, sidste led. Jeg går også her ud fra at der sigtes til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, sidste led, som er

nævnt nedenunder ud for den fortrykte tekst om ikendelse af en bøde.

Da fuldbyrdelsesbekendtgørelsen som nævnt er ophævet ved ikrafttrædelsen den 1. juli 2001 af straffuldbyrddelsesloven, er det beklageligt at der i sagen om udgangsmisbrug også for så vidt angår selve afgørelsen er henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen.

Bestemmelsen i § 33 i den dagældende fuldbyrdelsesbekendtgørelse indeholdt i øvrigt ikke hjemmel til afgørelser om udgangskarantæne, men hjemmel til ikendelse af disciplinærstraf (for f.eks. unddragelse af den fortsatte strafudståelse, jf. bestemmelsens sidste led). Som disciplinærstraf kan (alene) anvendes advarsel, bøde eller strafcelle, jf. (nu) straffuldbyrddelseslovens § 68, stk. 1. Udgangskarantæne er således ikke en disciplinærstraf og hjemlen for ikendelse af udgangskarantæne findes derfor ikke i reglerne om disciplinærstraf (nu straffuldbyrddelseslovens § 67), men i reglerne om tilbagekaldelse af udgang (nu straffuldbyrddelseslovens § 49).

Selv om udgangskarantæne ikke er en disciplinærstraf, finder de formelle krav til behandlingen af disciplinærsager anvendelse også ved behandlingen af sådanne sager, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 11, 3. afsnit. Der er således tale om en disciplinærsag når udgangskarantæne sker som følge af et disciplinært forhold. Der er dog også i udgangsbekendtgørelsen (på tidspunktet for den trufne afgørelse bekendtgørelse nr. 375 af 17. maj 2001, der nu er erstattet af bekendtgørelse nr. 110 af 4. marts 2002) regler om sagsbehandlingen, jf. bekendtgørelsens kapitel 6. Af § 28, stk. 4, jf. § 26, stk. 1, fremgår bl.a. at der skal

udfærdiges et notat med en begrundelse for den truffne afgørelse der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Jeg henviser herom til pkt. 8.2.7.3. nedenfor.

Datoen, men ikke klokkeslæt, for hvornår afgørelsen er meddelt den pågældende, fremgår endvidere af notatet i begge sager (nr. 4).

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på at klokkeslættet for meddelelse af afgørelsen tillige skal angives.

Derimod er der hverken oplysning om at den indsatte er orienteret om klageadgangen (nr. 5), eller om hvornår klagefristen udløb (nr. 6).

Det er beklageligt.

I forhørssagen er indholdet af den underliggende rapport gengivet (nr. 1). Det er ikke angivet hvilken bestemmelse der blev anset for overtrådt (nr. 2), men den indsatte blev heller ikke ikendt en disciplinærstraf (eller anden foranstaltning) idet det ikke sås at være bevist at den hash som blev fundet på hans celle (en dobbeltcelle), tilhørte ham. Der er endvidere oplysning om afgørelsen som i dette tilfælde gik ud på frifindelse på grund af manglende bevis (nr. 3). Datoen og klokkeslættet for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte, er ligeledes angivet (nr. 4) idet det er oplyst hvad tid forhøret sluttede.

Det fremgår endvidere at den indsatte er orienteret om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nr. 5).

Derimod er der ikke notat om hvornår klagefristen for klage til direktoratet udløb.

Det er beklageligt at det ikke er anført hvornår klagefristen udløb.

Efter min opfattelse bør det i notatet ikke kun angives hvornår klagefristen udløber, men tilige at den indsatte er vejledt om denne frist. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil angive dette. Jeg henviser i øvrigt til pkt. 8.2.8.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter § 6 skal det, udover det i stk. 2 nævnte, fremgå af notatet at den indsatte skriftligt er underrettet om hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende havde lejlighed til at udtale sig, jf. § 8, stk. 4.

Jeg henviser til de henstillinger som jeg ovenfor under pkt. 8.2.4. har givet arresthuset vedrørende udformningen af forlæg.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7 skal der, udover det i stk. 2 nævnte, gøres notat om nogle yderligere forhold, jf. § 8, stk. 5.

For det første skal der være en gengivelse af de afgivne forklaringer, og disse skal protokolleres mens den der afgiver forklaringen, er til stede, jf. § 8, stk. 5, 1. pkt.

Der er en sådan gengivelse af den indsattes forklaring i det konkrete tilfælde. Der har ikke været afgivet forklaringer af andre.

Forklaringen ses endvidere at være protokolleret mens den indsatte var til stede idet han godkendte sin forklaring.

For det andet skal det noteret på hvilket grundlag afgørelsen er truffet, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår ikke om der hermed sigtes til såvel det faktiske grundlag, herunder det bevismæssige grundlag, som det retlige grundlag. Jeg har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse anmodet direktoratet om at præcisere hvad bestemmelsen i § 8, stk. 5, 2. pkt., sigter til.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til bisidder og aktindsigt.

Der er ikke oplysning herom i sagen – hvilket jeg går ud fra skyldes at der ikke har været sådanne begrænsninger.

Endelige skal notatet indeholde en begrundelse, jf. bestemmelsens 4. pkt. Der henvises til det anførte nedenfor i pkt. 8.2.7.3.

8.2.7.3. Begrundelse

Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 5, 4. pkt., og vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde ”en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24”, dvs. de krav

der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser. Det er i vejledningen anført at en begrundelse for at være fyldestgørende normalt må indeholde en stillingtagen til partens indsigelser hvis de er relevante for afgørelsen (herunder for en strafudmåling). Desuden er det anført at der herudover er en generel pligt til at noteret andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse, jf. offentlighedslovens § 6. I vejledningen anføres det herefter:

” ... Formålet med disse regler er, at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se, om de formelle regler er blevet overholdt. Det er derfor vigtigt, at notatet indeholder oplysninger om følgende:

- De faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Der skal i notatet foretages en selvstændig gengivelse af de oplysninger, der findes i sagen. Det vil således ikke være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport.
 - Hvad der er anset for bevist og ikke bevist. Bevisbedømmelsen bør angives i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser, som den indsatte anses for at have overtrådt, jf. pind 4.
 - Hvad der i forbindelse med denne bevisbedømmelse er lagt vægt på.
 - Hvilke bestemmelser, der anses for overtrådt, med angivelse af loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra. I sager om indtagelse af euforiserende stoffer vil en henvisning til lov om euforiserende stoffer uden henvisning til bilaget til bekendtgørelsen om euforiserende stoffer være tilstrækkeligt, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.
 - Præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, intern regel, paragraf, stykke, nummer eller litra).
 - Baggrunden for en eventuel fravigelse af sædvanlig praksis med hensyn til strafudmåling.
- ...”

Det indberettede og den indsattes forklaring er – som nævnt under pkt. 8.2.7.2. – i alle tilfælde gengivet i forhørsnotatet. Der har ikke været afgivet forklaringer af an-

dre end den indsatte. Der ses endvidere ikke at have indgået andre faktiske forhold der er tillagt betydning for afgørelsen.

Den indsatte udtalte at han ikke kendte noget til det hash der var fundet på hans celle – en dobbeltcelle hvor den anden beboer senere var flyttet til Statsfængslet i Hørshørød. På dette grundlag fandt forhørslederen det ikke bevist at hashen tilhørte ham. Der fandt således en bevisbedømmelse sted.

Der er ingen henvisning til den bestemmelse som anses for overtrådt, men det blev heller ikke fundet bevist at den indsatte havde gjort sig skyldig i overtrædelse af nogen bestemmelse.

Af samme grund har der heller ikke skullet henvises til hjemmel for reaktionen.

8.2.8. Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 5, skal der, som nævnt under pkt. 8.2.7.2. i notatet fra disciplinærsagen gøres notat om at den indsatte er vejledt om muligheden for at klage til justitsministeren. I vejledningens pkt. 18 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111. Denne bestemmelse angiver at der kan klages til justitsministeren (i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen) over ”Afgørelser” der træffes af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder (jf. dog § 90, stk. 4). Efter almindelige ulovbestemte regler hvorefter der kan klages over en underordnet myndighed til en overordnet

myndighed, kan der imidlertid klages til Direktoratet for Kriminalforsorgen også over andre forhold, men de underordnede myndigheder har ikke pligt til på eget initiativ særskilt at oplyse herom. Som reglerne er formuleret, er der alene pligt til at vejlede om adgangen til at klage over afgørelser, hvilket er en ændring i forhold til den tidligere gældende vejledning hvor det var anført at der skulle gives klagevejledning om (både) ”sagens behandling og afgørelse”. Klagevejledningspligten omfatter også afgørelser der meddeles mundtligt, og der er således en videregående pligt til klagevejledning end i forvaltningslovens § 25 hvorefter det kun er skriftlige afgørelser der kan påklages, som skal være ledsaget af klagevejledning (medmindre afgørelsen giver parten fuldt ud medhold).

Det er i vejledningens pkt. 18 samtidig angivet at de indsatte bør opfordres til at sende eventuelle klager til direktoratet via institutionen.

Det skal, som nævnt under pkt. 8.2.7.2., fremgå af notatet i disciplinærsagen hvornår (to-måneders) fristen i straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6.

Selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af hverken bekendtgørelsen eller vejledningen, går jeg ud fra at den indsatte i forbindelse med vejledningen om muligheden for at klage til direktoratet tillige skal vejledes om fristen for at klage. Jeg går med andre ord ud fra at den vejledning om ”adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen” der er nævnt i vejledningens pkt. 18, også omfatter vejledning om klagefristen. Jeg henviser i den forbindelse også til princippet i forvaltningslovens § 25 hvorefter klagevejledning for skriftlig afgørelse udover oplysning om klageinstans skal omfatte oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Virkningen af at der ikke vejledes om fristen, er at den først begynder at løbe fra det tidspunkt hvor der gives vejledning herom.

I den sag hvor der blev afholdt forhør, blev den indsatte vejledt om adgangen til at klage over afgørelsen til Direktoratet for Kriminalforsorgen, men der er ikke notat om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6, og pkt. 8.2.7.2. Det fremgår således ikke om klagevejledningen tillige har omfattet oplysning om klagefristen.

Da den indsatte ikke blev ikendt nogen disciplinærstraf eller anden foranstaltning, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette forhold ud over at gøre opmærksom på notatpligten.

Det er ikke i forlæggene i de to andre sager angivet at de indsatte er orienteret om klageadgangen og klagefristen.

Jeg beder arresthuset om oplysning om hvorvidt der er givet en sådan klagevejledning.

Den indsatte i forhørssagen ses ikke at være blevet opfordret til at sende en eventuel klage til direktoratet gennem arresthuset. Der er ikke pligt til at gøre notat om hvorvidt de indsatte er opfordret hertil.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på dette forhold, giver det mig ikke anledning til at foretage mig noget.

Hvis der er tale om en afgørelse der er omfattet af lovens § 112, skal notatet, som tidligere nævnt, desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse. Selv om der endnu ikke er truffet en endelig afgørelse af direktoratet, skal institutionen således allerede i forbindelse med forhøret

orientere den indsatte om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Ingen af sagerne har været omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112.

8.2.9. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse. Der skal gøres notat om denne orientering enten i den indsattes personjournal eller i forhørsprotokollen.

Det fremgår endvidere af samme punkt i vejledningen (3. afsnit) at direktoratet forudsætter at institutionen i sager der anmeldes til politiet, sikrer at politiet er orienteret hvis den indsatte er ikendt en disciplinærstraf for det anmeldte forhold, således at dette kan tages i betragtning under en eventuel strafudmåling.

I den ene af forlægssagerne blev 17,5 gram hash inddraget efter retsplejelovens bestemmelser om beslaglæggelse og ”overgivet” til kriminalpolitiet i Hillerød. Det fremgår ikke om der samtidig skete politianmeldelse for forholdet, men det går jeg ud fra (også henset til mængden). Ved oplysningen i forlægget om overgivelsen af hashen til politiet som den indsatte underskrev, er den indsatte orienteret om denne overgivelse.

Såfremt der, som jeg antager, blev indgivet politianmeldelse i sagen, beder jeg arresthuset om at oplyse om den indsatte blev orienteret herom, og om der i så fald er gjort notat herom i den indsattes journal.

Da den indsatte ikke blev ikendt en disciplinærstraf, har der ikke været spørgsmål om at oplyse politiet om udfaldet af disciplinærsagen såfremt der blev indgivet en anmeldelse.

I forhørssagen blev det fundne hash tillige inddraget og overgivet til politiet, men det blev ikke fundet godtgjort at det tilhørte den indsatte, og der er derfor ikke sket politianmeldelse i denne sag.

8.2.10. Konfiskation

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffuldbyrdeslovens § 73. Efter § 73, stk. 1, kan institutionen træffe bestemmelse om konfiskation af genstande og penge som er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. I stk. 2 er en bestemmelse om konfiskation af genstande og penge der søges indsmuglet til indsatte, og i stk. 3 en bestemmelse om konfiskation af genstande og penge der findes på institutionens område hvis det ikke kan fastslås hvem de tilhører.

Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen) har i en bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 fastsat regler om behandlingen af sager om konfiskation, jf. pkt. 8.2. Herudover har direktoratet udfærdiget et cirkulære (nr. 92 af 16. maj 2001) om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner. Som nævnt under punkt 8.2., finder procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 også anvendelse ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Kapitel 12 i disciplinærstrafvejledningen omhandler bl.a. konfiskation.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober

1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Det følger heraf at der kan ske konfiskation af nærmere angivne genstande, herunder euforiserende stoffer og genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer, hvis den pågældende administrativt vedtager det. Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklagemyndigheden, men varetægtsarrestanten kan, som nævnt under pkt. 8.2.7.2., til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Direktoratet redegjorde i sin rapport fra juli 1998 nærmere for de (da)gældende regler om konfiskation over for henholdsvis afsone-re og varetægtsarrestanter.

I et tilfælde er det i forlægget angivet at der skete konfiskation, men jeg lægger som nævnt ovenfor under pkt. 8.2.7.2. til grund at

der reelt var tale om inddragelse med henblik på overdragelse til politiet til eventuel konfiskation.

8.2.11. Kompetence

Som nævnt under pkt. 8.2.1. har arrestinspektøren ved Arresthuset i Hillerød den 13. december 1993 udsendt en meddelelse om den daglige sagsfordeling mellem arrestinspektøren og arrestforvareren (i hovedtræk). Som følge af gennemførelsen af straffuldbyrdsloven har arrestinspektøren udarbejdet et (ikke dateret) udkast til tillæg til denne meddelelse. Selv om det foreliggende udkast måtte være udarbejdet forud for behandlingen af de konkrete sager som er omfattet af min undersøgelse, går jeg, som nævnt under pkt. 8.1.2., ud fra at det var kompetencereglerne i meddelelsen fra 1993 der gjaldt på tidspunktet for behandlingen af de konkrete sager, idet der under alle omstændigheder alene var tale om et udkast på dette tidspunkt. (Jeg har under dette punkt tillige bedt arresthuset om at oplyse om tillægget nu er udsendt, og i bekræftende fald sende mig en kopi hvis der er ændringer i forhold til det foreliggende udkast).

Ifølge meddelelsen fra 1993 skulle klagesager der ikke kunne klares på stedet, og "[s]ager vedrørende disciplinære sanktioner m.v., herunder erstatning og undvigelse", forelægges for arrestinspektøren, mens området i øvrigt som udgangspunkt skulle varetages af arrestforvareren. Det fremgår ikke hvad "m.v." dækker over bortset fra at erstatning og undvigelse er omfattet heraf. Ifølge udkastets pkt. A 10 skal afgørelser om anvendelse af disciplinærstraf og anbringelse i forhørscele, jf. straffuldbyrdslovens § 67, stk. 1, og disciplinærstrafbekendtgørelsens § 2, stk. 3, og § 3, stk. 1, træffes af arrestinspektøren efter forudgående indstilling fra arrestforvareren. Det samme gælder afgørelser om konfiskation af gen-

stande og penge, jf. straffuldbyrdelsesloven § 73, dog kan afgørelser om konfiskation og (i udkastet er der skrevet "af" hvilket jeg går ud fra er en fejl) destruktion af euforiserende stoffer efter udkastets pkt. c 20 i særlige tilfælde træffes af arrestforvareren eller dennes stedfortræder, jf. konfiskationscirkulærets § 3, stk. 2. Efter denne bestemmelse kan institutionens leder bestemme at institutionen selv destruerer euforiserende stoffer i tilfælde hvor der ikke indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet i anledning af fundet af stofferne i institutionen. Destruktion bør i givet fald ske snarest efter konfiskationen. Ifølge udkastet er det endvidere arrestforvareren der har kompetencen til at træffe afgørelse om tilbagekaldelse af udgang, jf. udkastets pkt. B 2.

Alle tre sager er behandlet af overvagtmasteren. Ingen af sagerne endte (imidlertid) med en disciplinærstraf, men i et tilfælde blev der givet udgangskarantæne. Der skete heller ikke konfiskation, men overgivelse til politiet, af de euforiserende stoffer der blev fundet i de to tilfælde.

Jeg går ud fra at overvagtmasteren har behandlet sagerne enten som fungerende arrestforvarer i dennes fravær eller efter intern delegation fra arrestforvareren, og at sagerne er behandlet i overensstemmelse med de dagældende kompetenceregler. Såfremt der er sket intern delegation, går jeg endvidere ud fra at institutionens leder til stadighed ved tilsyn har opmærksomheden henvendt på om den interne delegation er (fagligt) forsvarlig.

Udkastet indeholder ikke noget om behandling af klagesager generelt, og da det alene er et tillæg til meddelelsen fra 1993, går jeg derfor ud fra at det anførte i denne meddelelse fortsat gælder.

Vedrørende spørgsmålet om forelæggelse af "klagesager" for arrestinspektøren, som jeg går ud fra sigter til klager til Direktoratet for Kriminalforsorgen, henviser jeg til pkt. 6.6.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Hillerød, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen